

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederland-ich belang“.

Opgericht door Kolonel O. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

 Hofleverancier van H.M. de Koningin	<p>N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN IJzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz. VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791</p>	 Hofleverancier van H.M. de Koningin
<p>Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië</p>		

INHOUD: Indiërs, allen die belang stelt in Indië, vereenigt U! — Ned.-Oost Indië in 1919. — Feuilleton. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen.

Wie helpt?

In het „Koloniaal Weekblad“ no. 51 van 18 December j.l. vroeg ik om 2 lange ligstoelen voor twee zieken (T.B.C.-patiënten), een Soendanees en een Javaansche vrouw, die den 14en Februari a.s. naar Indië zullen terugkeeren. Hierop heb ik één stoel ontvangen. Wie helpt aan den tweeden?
Den Haag, 2 Januari 1920.

J. OUDEMANS,
p.a. Ministerie van Koloniën.

Indiërs, allen die belang stelt in Indië, vereenigt U!

Als „Indiërs“ zijn niet alleen te beschouwen zij, die onder de keerkringen, hetzij in Oost- dan wel in West-Indië, het levenslicht zagen, doch ook allen, die daar voor zaken, in dienst of voor hun genoegen verbleven. Eens de Indiërs hebbende leeren kennen, vergeet men ze nimmer, ze pakken ons en blijven in-voerd op ons nitoevenen. En zelfs de Nederlanders, die er niet waren, staan — voor zichzelf onbewust — onder dien invloed. Wat toch zou Nederland zijn in de rij der mogendheden, zonder zijn Koloniën, wat zou de toestand zijn in de Koloniën zonder Nederland?

Indië verloren,
Rampspoed geboren!

Nog meer in Indië dan in Nederland. Wordt dit van weerskanten wel voldoende beseft, is men wel genoeg doordrongen van het feit, dat onze belangen één zijn, nog steeds samengaan!?

Wel ontwikkelt Indië zich krachtig, vooral door verbetering en uitbreiding van de volksontwikkeling

door onderwijs, werkt Nederland daartoe naar beste krachten mee. Het houdt Indië niet klein, doch voedt het op, bereidt het voor om eenmaal op eigen beenen te kunnen staan. Geleidelijk, maar zeker, wordt daár op aangestuurd. De tegels thans reeds los te geven zou leiden tot anarchie, tot ineenstorting van hetgeen moei- en zorgzaam werd opgebouwd, tot een terugzinken van Indië tot de toch niet gewenschte toestanden van voorheen.

Echter men laat te veel, ja bijna alles op de Regeering aankomen en al spant deze zich nog zoo in, zij alleen is met haar beperkt corps ambtenaren niet in staat te doen wat er gedaan zal moeten worden, om onze Indiërs, vlugger dan tot nu geschiedt, tot vollen wasdom te brengen. Hulp van buiten moet haar steunen: „particulier initiatief!“ En dat initiatief ga niet alleen uit van de zending — van welke geloofsbelijdenis of nationaliteit en hoe goed bedoeld dan ook — of van enkele groote, verspreide ondernemingen, doch van een groote, machtige vereeniging, waartoe toetreden alle Indiërs, allen die belang stellen in Indië en die vereeniging zij: „Oost en West.“

Haar doel: „den band tusschen Moederland en koloniën in Oost- en West-Indië voortdurend te versterken, beider gemeenschappelijke belangen, als die van Oost- en West-Indië in 't bijzonder, te bevorderen“, is schoon en sympathiek, omvat al wat van particulier initiatief redelijkerwijze verlangd kan worden.

Doch om dit doel te kunnen bereiken, moet „Oost en West“ sterker zijn en zij kan dat worden door aansluiting en toetreding van allen, die onze Indiërs leerden kennen, van allen die belang in onze Indiërs stellen. Daarom, vereenigt u, treedt toe, wordt lid of begunstiger van

„Oost en West“!!

A. J. GOOSZEN,
ind. secr. van het Hoofdbestuur.

Ned. Oost-Indië in 1919. *)

II.

De taak van de Indische regeering, — wij wezen

*) Men zie het „Kol. Weekblad“ van 1 Januari l.i.

Ik zing de lof der

Monarch
Schrijfmachine

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & Co
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG

Techn. Installatiebureau „ZWART“
's-Gravenhage
Hoofdkantoor: VAN BOETZELAERLAAN No. 310
TELEFOON SCH. 1499
Filiaal: REINKENSTRAAT No. 22 b/d L. v. Meerdervoort.
Verwarming - ELECTRICITEIT - Sanitair
Toonzaal van Electr. Verlichtings- en Verwarmingsapparaten

<p>Dameskleeding naar Maat en Confectie steeds nieuwe Modellen</p>		<p>Modes uitgebreide collectie Hoeden laatste modellen uit Parijs</p>
<p>Bontmantels grote sortering</p>		<p>Rijkleeding naar Maat</p>

Den Haag   Spuistraat 8 166

CORN. VAN DER SLUIJS
BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.
ALLEEN NOORDEINDE 162^A.   TEL. 4782.   DEN HAAG.

<h2 style="text-align: center;">De Haagsche Broodfabriek „THEARIO”</h2> <p style="text-align: center;">Fabriek en Kantoor BILDERDIJKSTRAAT 139</p> <p style="text-align: center;">levert alle soorten BROOD, LUXE-BROOD, BESCHUIT, KOEK- en BANKETBAKKERSARTIKELLEN.</p> <p>De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS</p>		<p style="text-align: center;">Onze Eigen Winkels zijn gevestigd in de:</p> <table border="0"> <tr> <td>Bilderdijkstraat 143</td> <td>Te v. d. Boschstr. 53</td> <td>Valeriusstraat 72</td> </tr> <tr> <td>Regentesselaan 55</td> <td>Keizerstraat 24</td> <td>Korte Poten 26</td> </tr> <tr> <td>Noordeinde 192</td> <td>Weimarstraat 59a</td> <td>Koningin Emmaplein 6</td> </tr> <tr> <td>Fred. Hendriklaan 189</td> <td>Beeklaan 329</td> <td>Vaillantlaan 39c</td> </tr> <tr> <td>Reinkenstraat 34</td> <td>Bezuidenhout 134</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Theresiastraat 50</td> <td>Trompstraat 37</td> <td></td> </tr> </table>		Bilderdijkstraat 143	Te v. d. Boschstr. 53	Valeriusstraat 72	Regentesselaan 55	Keizerstraat 24	Korte Poten 26	Noordeinde 192	Weimarstraat 59a	Koningin Emmaplein 6	Fred. Hendriklaan 189	Beeklaan 329	Vaillantlaan 39c	Reinkenstraat 34	Bezuidenhout 134		Theresiastraat 50	Trompstraat 37	
Bilderdijkstraat 143	Te v. d. Boschstr. 53	Valeriusstraat 72																			
Regentesselaan 55	Keizerstraat 24	Korte Poten 26																			
Noordeinde 192	Weimarstraat 59a	Koningin Emmaplein 6																			
Fred. Hendriklaan 189	Beeklaan 329	Vaillantlaan 39c																			
Reinkenstraat 34	Bezuidenhout 134																				
Theresiastraat 50	Trompstraat 37																				

171

Oost Indische Kruidenhandel „HERBA”
 Halte Tjitjoeroek SS/WL Preanger (Java)
 Behalve andere Indische medicinale Kruiden, ook verkrijgbaar
PARKIA POEDER
 een eenvoudig doch uitstekend middel tegen Suikerziekte.
 Prijs f 1.50 per 1/2 bierfl. excl. verzendingskosten.
 Verzending onder rembours, minstens 2 flesschen als postpakket. Gebruiksaanwijzing op de flesch vermeld.

H. S. VAN HASSELT
 139
Kleermakerij
 Noordeinde 94 - 's GRAVENHAGE - Telefoon H. 3'58

Middelbare School v. Handel en Administratie
 SWEELINCKSTRAAT 17-19 - 's-GRAVENHAGE.
 EXTERNAAT en INTERNAAT. 130
 AFD. A. Bijzondere Middelbare Handelsschool met als onderbouw een H. B. S. met 3-jarigen cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken gelijkgesteld met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.
 AFD. B. Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus. Eveneens officieel als zodanig erkend.
 De 1e en 2e klasse van de beide inrichtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-jarige cursus eerst beslist hoeft te worden na het afsluiten der 2e klasse.
 De school wordt ook door Meisjes bezocht.
 Prospectus en inlichtingen bij den Directeur J. F. TIJMSMA.

PERRY & CO.
 Kalverstraat 93-95-97-99 - AMSTERDAM
 129
 ARNHEM - UTRECHT - 's-GRAVENHAGE
HUTKOFFERS

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
Kristal - Porselein
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland” te Gouda. 109
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

MAISON VAN HAL
 Hofleverancier van H.M. de Koningin 103
 Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442
 Heerenkleeding
 Dameskleeding
 Indische Uitrustingen
 Uniformkleeding
 Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

er reeds op in het eerste gedeelte van dit overzicht — is buitengewoon moeilijk geweest in het afgelopen jaar. De revolutionaire beweging nam in omvang toe, waartegenover helaas niet te stellen was een toename van het economisch besef bij den Inlander. In stede van een sociaal-economisch voorspoedig, is 1919 voor Indië een politiek-overdudig jaar geworden.

De indische regering heeft op loffelijke wijze gepoogd op verschillend gebied verbeteringen aan te brengen door het instellen van bijzondere commissies, zooals ook in Nederland talloze staatscommissies werden ingesteld, maar waarvan de meeste weer na eenige jaren roomloos zijn verdwenen.

Onder de nieuw benoemde regerings-commissies van het Indische gouvernement, is de Arbeid-commissie een van de voornaamste en bovendien ook de commissie van wier arbeid het meeste nuttig effect te verwachten valt. De arbeidsverhoudingen in welk bedrijf ook in Indië, bleven reeds al te lang van dien aard, dat zij in een geordende maatschappij allermint thuisbehooren, ondanks de bemoeienis van de Arbeidsinspectie in de buitenbetzittingen en de macht van het B. B. op Java en Madoera. Er valt dan ook ongetwijfeld nuttig werk voor de Arbeidscommissie te verrichten en er staan inderdaad een aantal punten op haar werkprogramma, die dringend regeling behoeven naar de meening van ieder, die een open oog heeft voor de belangen zoowel van den werkgever als van den werknemer, waar deze rechtstreeks verband houden met de economisch-natuurlijke factoren, waaronder de welvaart van een land zich ontwikkelen moet. De commissie zal zich echter hebben te hoeden voor een al te sterk doorgevoerde imitatie van het Westen, omdat, wat voor een Westersch-ontwikkelde maatschappij geschikt is gebleken, volkomen falen kan in zijn toepassing op de verhouding tusschen den Europeeschen patroon en den inlandschen werkmans.

Een droevig verschijnsel, dat men, vooral in de eerste helft van het afgelopen jaar, kon waarnemen, was dat der toenemende misdadigheid onder de bevolking in verschillende streken van Java. Een ander was aan de aandacht van de Indische regering niet ontsnapt en in zijn reeds eerder geciteerde „troonrede” van 20 Mei 1919, wees de Gouverneur-Generaal op de noodzakelijkheid van een krachtiger handhaving der veiligheid te plattelande, waartoe aanmerkelijke versterking en betere organisatie der politie vereischt is. In den loop van het jaar werd het corps „veldpolitie” geformeerd, dat onder de

goede opperste leiding van den heer van Hambracht reeds belangrijke diensten bewees.

De *credietwaardigheid van Indië* heeft de bewindsmannen in het afgelopen jaar ook heel wat zorgen gebaad. Het groot-kapitaal, ook het Buitenlandsche, vertoende neigingen „kopschuw” te worden, naarmate de revolutionaire beweging veld won en de centrale regeering daartegenover een aarzelande houding bleef aannemen. Het is intusschen duidelijk, dat Indië zonder dat kapitaal en zonder de energie welke het in Indië leidt, binnen weinige decennia tot een onherbergzaam gebied, tot een soort moreele en economische wildernis van het Verre Oosten verworven zou. Indië vraagt voorts miljoenen voor de ontwikkeling van zijn hulpbronnen. Voor dat alles is noodig, dat het kapitaal vertrouwen in Indië blijft houden; de koers welke de regering bij haar bestuursbeleid volgt, zal daarbij de maatstaf zijn. Dat de snel gegroeide revolutionaire beweging in Indië zal uitgroeien tot een revolutionair exces van niet geringen omvang, behoeft natuurlijk geenszins het kapitaal en de Hollandsche ondernemende jonge mannen terug te houden. De Britsch-Indische geschiedenis is daar om te bewijzen dat het gezag in die dagen van opperste spanning zich wel te handhaven weet; wij bedoelen natuurlijk de geschiedenis van vroeger jaren en niet zooals die in April l.l. al te bloedig geschreven werd.

In geen geval — zoo heeft zich ook de Landvoogd uitgedrukt — zal vrees voor averij het schip van staat kunnen weerhouden zee te kiezen.

Als ieder jaar, hadden ook in 1919 verschillende congressen plaats, zooals het Decentralisatiecongres, het Douane-congres, het Indische S.D.A.P.-congres, het Indiërscongres, e.a. *Het congres der Indiërs* mocht dit jaar in verband met de hernieuwde actie van Douwes Dekker meer dan gewone belangstelling ondervinden. Het congres moest voor degenen, die hadden verwacht, dat uit de z.g.n. Indische beweging toch wel iets goeds althans voor Indië's toekomst zou kunnen groeien, een groote teleurstelling worden. Zelfs het „Vrijz. Weekblad”, dat in den regel voor iedere zoogezegde evolutionaire beweging een overmaat van waardeering heeft, constateerde, dat het de Indiërs voorloopig nog maar te doen is, om het biologeeren van de onwetende massa. Zoo groeit natuurlijk een organisatie wel in omvang, werd zeer terecht opgemerkt, maar niet in kracht; er moeten in de eerste plaats werkers komen, die wat tot stand kunnen brengen. Aan meelopers en hoeropers heeft men niets.

De arbeid van den Volksraad kan moeilijk rechen

Feuilleton.

Herinneringen.

I.

Hu, wat is 't al koud! 'n Paar dagen geleden de winterbloemen op de glazen! Zoowaar dwarrelen nu de sneeuwvlokken al neer; pas begin November — nu al winter! Ik haast me naar m'n hoekje, en zoo — wat ineengedoken voor 't vuur, warm ik me de verkleumde handen en voeten.

En de vlokken worden al dichter en voller — vannacht zullen ze zacht blijven neervallen om morgen als 'n warm hermelijnen mantel de lieve aarde te bedekken, de velden buiten, de hei, boom en struik...

Ik hoorde 'n kindje zeggen, toen ik buiten liep: „en uit die droge hemel, maatje, komt al die natte witte wol!”..... en 't aanvaardde het mysterie, éven — ook maar héél éven — met iets als verbijstering in z'n onschuldige kijkers, die misschien voor 't eerst met besef 't wonder zagen gebeuren.....

Even glimlachte ik bij 't denken aan 't kindje, en toen sloten zich mijn oogen om verder nog weg te

gaan met m'n gedachten, zooals dat nu steeds gebeurt, als ik zoo alléén zit.

En plots was ik weer in 't zonneland, zie ik den helblauwen hemel weerspiegelen in de nog niet beplante rijstvelden, hoor ik 't zachte ruischen van de afvoerbeekjes bij de terrassen, en dan... dessahutjes ¹⁾ dicht bij de stad doemen op uit de verte, een perkoet ²⁾ roekoet zoo weemoedig — nu komen de eindeloze rietvelden... soms is het éen wuiving van lila glans, als de riethalmen menschenhoog zijn opgebloeid — dat is 'n weelde voor 't oog!... en nu zie ik de stad Djocja, met heel haar oud-Javaansche omgeving, de oude muren, de nauwe straatjes van den Kraton — het volk, dat daar tusschen door dwarrelt en schuift; — de vrouwtjes slank en lenig, graciëlijk loopende in haar sombere kleedij, donkere kabajas, nóg donkerder sarong — enkele stakkerds zware lasten torsende, als lastdieren — de mannen, even slank en lenig, de haarwring in den nek, het bolerovormige jasje eng om schouders en heupen, de soms zeer kostbare sarong met veel plooiën vóór op de voeten vallende en een tip den grond rakende, de hooge muts op 't hoofd, en achter op den rug, sierlijk schuin tusschen baadje en sarongband gestoken, de soms met steenen bezette kris.

Druk pratende, maar hier nooit luidruchtig, schui-

¹⁾ Dorpslutjes.
²⁾ Soort kleine duif.

Firma Gez. DE GRIJS
 BOTERMARKT 24 - LEIDEN - TELEF. 1322
Specialiteit in
Uitzetten en Luiersmanden

L. E. NIEUWENHUIZEN
 LEIDEN - HOLLAND 126
Blikgroenten: Rood etiket (beste kwaliteit)
 Groen „ (tusschensoort)
HUISHOUDGROENTEN merk „Sleutels”
 SPECIALITEIT IN GEZOUTEN GROENTEN

's-Gravenh. Muziekschool
„DE TOONKUNST“
 Prins Mauritsplein 21 Tel. S. 477
 Spreekuren dagelijks van 10—1 en 2—6 uur.
 Directeur: JAMES ZWART.

Beha ve volledig onderricht aan **Dilettanten en Eerstbeginnenden**, ook gelegenheid tot **Vakstudie**.

DAGELIJKS KUNNEN AANMELDINGEN GESCHIEDEN.

Klavier, Orgel, Solozang, Violoncello, Compositie, Dirigeerkunst: 1 uur per week f 80.—; 2 uren per week f 150.— per jaar Samenspel f 40.—; Harmonie en Contrapunt f 50.—; Muziekgeschiedenis f 25.—; Voordracht-kunst en Declamatie f 50.—; Meth. Spreken f 50.—; Fransch, Duitsch en Italiaansch f 50.— p. j. Orkestklasse 1 maal p. w. 2 uren, voor leerlingen der school f 10.—; leerlingen buiten de school f 15.— p. j. Het onderricht wordt uitsluitend door eerste, gediplomeerde krachten onderwezen; de leerlingen worden individueel behandeld; het geheel staat onder voortdurend toezicht van den Directeur, die alle verantwoordelijkheid voor de te geven lessen draagt, waardoor steeds d' beste resultaten worden bereikt. 222

VRAAGT PROSPECTUS !!!

ten laten gelden op een algemeene appreciatie. Het college toonde maar al te veel met een tropisch volk gemeen te hebben, dat het een te groote mate van vrijheid niet verduwen kan en al heel licht tot buitensporigheden komt, die een economisch nadeel betekenen. De „verpolitiekijng“ van Indië komt voor een goed deel op zijn rekening. De drama's van Toli-Toli en Garoet houden nauw verband met deze politieke verwording. De vrijwel volkomen afwezigheid van een politiek van *efficiency* en van het werkelijke besef der meest dringende economische behoeften van het land, wettigen de vrees voor nog meer politieke catastrofes.

In de geboekstaafde geschiedenis van het Oosten staat maar weinig opgeteekend omtrent belangrijke politieke stroomingen uit vroeger tijden, zoodat een vergelijking moeielijk te treffen is. Zeker is het echter, dat de geschiedschrijver van later jaren de historische bladen van Indië's ontwikkeling, welke thans geschreven worden, zal rekenen tot de zwarte bladzijden uit Insulinde's archieven, om de *ziekelyke overdaad van zoogezegde politieke begrippen* en om de rampzalige armoede aan economisch besef bij degenen, die geroepen waren Indië's welvaart te bevorderen en zijn positie als groot koloniaal rijk te versterken ten aanzien van internationale centra van den wereldhandel in een tijd, dat de volkeren der wereld zich mobiliseerden voor den grooten economischen strijd der eerste vredesjaren.

Voor de ambtenaren bij het *Binnenlandsch Bestuur* is 1919 een belangrijk jaar geworden. Reeds lang heerschte bij het uitgebreide korps dezer ambtenaren, die vaak onder zeer zware omstandigheden het Nederlandsche gezag hebben hoog te houden, een in alle opzichten gerechtvaardigde ontevreden stemming. De regeering had reeds lang aan hun billijke wenschen moeten voldoen, waarmede zij niet alleen een corpsbelang zou hebben behartigd. Een zoo gewichtige tak van staatsdienst als het Binnenlandsch Bestuur, is een zaak van het grootste algemeen belang. De benoeming van den heer Broekveld tot directeur van Binnenlandsch Bestuur heeft gelukkig nieuwe perspectieven geopend. Het is te verwachten, dat spoedig weer het geschokte vertrouwen der B. B. mannen hersteld zal zijn in het beleid en den goeden wil der Hooge Regeering. Zij heeft toch ook te bedenken, dat de B. B. ambtenaren in hun strijd allen achter zich hebben staan, die weten de zegeningen van het Nederlandsche Gezag in onze overzeesche gewesten te waardeeren.

Het Indische *bezoldigingsstelsel* heeft ook in 1919 de volle aandacht gehad. Hier en daar werden reeds

felt de menschenmassa voort, den breeden Toegoweg langs.

De alle van tamarindeboomen is van een bijzondere schoonheid, de takken raken elkaar en de weg, bijna een uur gaans, lijkt een eerepoort van groen. Ontelbare Orchideesoorten woekeren voort tusschen 't gebladerte van die eeuwenoude reuzen, en 's avonds 's nachts geurt het rondom uit onzichtbare bloemken... Oostersche nacht vol mysterie en hartstocht! Maar in de gloeihtte van de middagzon is 't er een bedrijvigheid zonder weerga. Bij de passar 't hurken de venters voor hun schatten neer — het oude, soms half vergane koperwerk wordt door den blanda 't nog gretig gekocht; namaak antieke Dourga- en Siwahbeeldjes vond ik er, en koper van de fijnste tot de grofste soorten; toch is er veel afgekeurd werk onder, afgekeurd door de permanente Indische Kunstnijverheidsbazar, die van den werkmans menig voor den leek nog volmaakte vaas of batiklap weigerde aan te nemen.

Verderop hangen de sarongs, hoofddoeken en slendangs 't in sombere kleurenpracht — en dan zie ik ineens de vruchtenpassar — de vrouwtjes, vroolijk ginnegappende achter bergen van donkere mangistans, wijroede ramboetans met hun stekeltjes, goud-

-) Markt.
) Hollander.
) Soort shawl, ook gebruikt als draagdoek.

J. M. VAN KEMPEN & ZONEN
 Kon. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken.
 VOORSCHOTEN.
 FILIALEN te Weltevreden, Rijkswijk 17; 198
 's-Gravenhage, Plantsoen 2; Rotterdam, Hoofdsteeg 26;
 Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

verbeteringen ingevoerd; toch heerscht bij vele takken van dienst nog groote ontevredenheid. De zgn. Schakelcommissie zette in November l.l. haar standpunt uiteen tegenover de voorstellen van de regeering.

Scheepvaart, handel en cultures hebben over het algemeen in 1919 een goed jaar te erkennen. De voorstellen in zake het heffen van een *sukkerbelasting* en van een uitvoerrecht op tabak hebben de goede verwachtingen zelfs niet ernstig geschaad; in alle opzichten bleek de groote bereidwilligheid van de suikerindustrie om in tijden van nood 's lands financiën bij te springen. Op economisch gebied werden ook in 1919 zoowel op Java als in Deli en elders in de Buitenbezittingen door het particulier initiatief wonderen verricht.

De betrekkingen van Nederl.-Oost-Indië met de omliggende landen konden in 1919 gunstig worden genoemd. Door de economische mobilisatie bij andere koloniale mogendheden, kregen de Indische handel en scheepvaart gelegenheid zich uit te breiden. De betrekkingen met Cochinchina werden nauwer; die met Japan werden aanzienlijk verbeterd. In de routes van het wereldverkeer kwamen voor Indië eenige voordeelige wijzigingen.

„Efficiency“ moet boven de poort geschreven staan, waardoor de bewoners van Indië het nieuwe jaar zijn ingegaan. Aan de funeste verpolitiekijng van het volk dient zoo spoedig mogelijk een einde te komen. „Het Indische volk“ en de „economisch zwakke inlander“ hebben vóór alles de eerste tijden nog noodig te weten wat *Arbeid* is; zonder nuttigen en rusteloozen arbeid werd geen volk groot. En ieder, die er zich schuldig aan maakt, zijn oog door een politiek fata morgana te boeien, is oorzaak, dat het houweel den jongen volkszoon zwaarder te dragen wordt en hij het ten slotte ontevreden uit de handen gooit, waardoor de bodem van zijn land niet geven kan, wat een volk behoeft, dat ernstig naar welvaart streeft. De politieke ziekten van thans kunnen zijn karakter ook onmogelijk ten goede komen. En volken gaan niet door een zwak of door verzwakking van intellect, maar wel door verzwakking van karakter ten gronde. Karaktervorming nu, is het laatste, wat men in de Inlandsche politiek, zooals die thans te constateeren valt, moet zoeken. Men zal ze er, helaas, niet vinden.

J. KONING.

gele djerooks *) en de kleine, weinig ooglijke doekoes, terwijl in weelderige overdaad de ananas op den grond ligt gestapeld — vruchten, overal rondom mij, ik val er bijna over, en achter mij gloeien de roode lomboks in mandjes naast de koele komkommers en de blauwpaarse terong 't... en de vrouwtjes, vriendelijk knikkende, laten mij rondzien, wij maken een praatje, er wordt afgedongen, nóg eens, nóg eens en toch koopten wij, blij van die weelde wat mee te kunnen nemen.

En als mijn wagentje al aardig gevuld is, stap ik in en laat me brengen langs de aloon-aloon 't, met in 't midden de heilige waringinboomen, langs de zandvlakte, waar 't moeizaam loopen is en waar de ontelbare Kratonstraatjes op uitkomen — onder de witte poort door, naar mijn huis...

En ik sluit de oogen weer en zie 's avonds de lichtjes gloeien en blik op naar den sterrenhemel, het Zuiderkruis vlak vóór mij, en ik denk, als 't maanlicht straks dat alles zoo fantastisch beschijnt, de omtrekken van het oude fort, de muren en poortjes van de vorstenburcht — dat 't 'n sprookjeswereld is; al 't groezelige is weg — 't kalm voortschuifelende volk behoort er bij — 't is onreëel... het is... 't Oosten.

M. M. LINDNER—VAN VLIET.

-) Soort sinaasappel.
) Aubergine.
) Hier het Kratonplein.

N.V. Autogarage „CITO“
 Schenkweg 7 - 's-GRAVENHAGE, - Tel. H. 6290

Luxe Verhuur-Auto's

THE PH. VAN OMMEREN
CORPORATION OF NEW-YORK
 New York, San Francisco (Cal.),
 42 Broadway. 64 Pinestreet.

belast zich met:

Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.

Eigen Opslagplaatsen te OAKLAND (San Francisco)

Nadere inlichtingen worden gaarne
 verstrekt door 150

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

Chirurgische
Instrumentenfabriek
1/2 LOTH & STÖPLER
 Directeur: H. STÖPLER
TRANS 1-UTRECHT
UITRUSTINGEN
 voor H.H. DOCTOREN
Complete Installaties
 voor Hospitalen
 Fabrikante: Nord Compressor

110

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
 voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: Koninginnegracht 1^D.
 (over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage. 119

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
 ... .. en Maand-Auto's ... ..

Dag en Nacht geopend

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP
1/2 DE ERVEN H. VAN DIJK
 Hofleveranciers van wijlen Z.M. den Koning
 Nieuwe Gracht 6 - Tel. 3416
UTRECHT

*Leveranciers van Burger-, Militaire-
 en Marine Kleding* 209

Indische Uitrustingen
 Reiziger door het geheele land te ontbieden.

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

brief aan een lid van de S. I., door Alimin Prawirodirdjo. Deze brief, aldus de „Java Bode”, wijst de groote fouten aan in de organisatie van de S. I. en is een poging om tot een zuivering te komen. Als nationalist voert de schr. alleen strijd tegen het Eur. kapitalisme, maar laat het Inl. kapitalisme ongemoeid. Waar deze nationalist tot betere toestanden van zijn volk wil komen, is dit zeer onzuiver gedacht. Heeft het Eur. kapitalisme zijn groote fouten, deze fouten zijn dadelijk aan te wijzen en kunnen door sociale maatregelen worden verminderd; grover en dieper in het Inl. volksleven grijpende zijn de excessen van het Inl. kapitaal. Het Eur. kapitaal laat den Inlander nog wat over, het Inl. kapitalisme neemt de laatste overblijfselen.

De brochure is een eerlijke verklaring. Het is een vriend, die de S. I. haar feiten toont, maar geeft toch menigmaal een herhaling van wat anderen reeds hebben beweerd.

De schr. verwijt de S. I. haar onoprechtheid, het niet eerlijk voor den dag komen met hare bedoelingen. O.a. zegt schr. „Ons politiek program houdt niet de waarheid in.”

Dan klaagt schr. over gebrek aan kracht, over gebrek aan politieke eenheid, waardoor de plaatselijke leiding vaak in handen komt van lieden, die daartoe niet de bekwaamheden bezitten, over gebrek aan materiele eenheid, gebrek aan controle.

Vervolgens klaagt schr. over gebrek aan maatschappelijke moraliteit en gebrek aan kader en het intellectuele isolement en het godsdienstig element. Hij wil dit over boord werpen. Door den godsdienst blijven velen nog uit de organisatie. Hij wil de S. I. openstellen voor een ieder en ontwerping van een eerlijk beginsel-program.

De „J.-B.” besluit: „Zooals gezegd, de schrijver toont zich hier als een oprecht man. De vraag is of zijn streven zal worden gesteund. Velen zien in de S. I. een organisatie voor eigen gewin, vandaar de excessen. Maar de brochure verdient de aandacht van velen, vooral van hen, die een gezonde Inlandsche beweging willen met goed-vestigde beginselen.”

Een ernstige klacht.

Het hoofdbestuur van de „Vereeniging van werkplaatstechnici bij de Staatsspoor- en Tramwegen in Ned.-Indië”, heeft aan verschillende dag- en vakbladen in Nederland een waarschuwing gezonden. Zij gevoelt zich verplicht hen, die een betrekking ambiëeren bij het gouvernement in N.-I., er ernstig ambieëren bij het gouvernement in N.-I., er ernstig op te wijzen, dat ook in Indië de toestand gedurende en na den oorlog belangrijk gewijzigd is en de prijzen der huishuren, levensmiddelen en andere levensbehoeften enorm zijn gestegen.

Vervolgens beschrijft zij een geval van een opzichter-werkplaats, uitgekomen met een salaris van f 125 's maands. De heer G. v. A. v. S. te R., door het Min. v. Kol. belast met het aanwerven van ambtenaren voor de Staatsspoor in N.-I., zou hem op zijn vraag, of men van f 125 's maands in Indië behoorlijk kon leven, de verzekering hebben gegeven, dat men met dat salaris in Indië, ook als men gehuwd is, behoorlijk kon rondkomen. Zij waarschuwt, dat deze inlichting onjuist is.

Meerdere Indische bladen namen deze waarschuwing over. Evenzoo het „Soer. Hbl.”, dat er aan toevoegt: „Wij betreuren het zeer, dat een ambtenaars-vakvereniging tot een zoo ernstige openbare waarschuwing als de hiervoor afgedrukte, heeft moeten besluiten. Zij heeft echter volkomen gelijk. Het is niet de eerste maal, dat aan aspirant-gouvernements ambtenaren in de lagere rangen voorspiegelingen worden gedaan, welke absoluut met de waarheid in strijd zijn. Reeds jaren wordt daarover geklaagd, zonder resultaat natuurlijk!” Het blad vond een waarschuwing als die van de Vereeniging van werkplaatstechnici noodig en hoopt, dat het resultaat moge zijn, niet dat de lust om naar Indië te gaan, er door wordt ondermijnd, doch dat de Minister van Koloniën door zijn handelend ingrijpen ten aanzien van de voorlichters, die onjuiste inlichtingen geven, het geschokte vertrouwen weder weet te herstellen.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461
Filiaal: ARNHEM Eusebiusbl. singel 1a, Tel. 195

Snel recht.

De „N. Soer. Crt.” meldt: Een dame in hotel V. d. Eb, te Bondowoso, deed 's avonds om 7 uur aangifte bij de politie van het verdwijnen van een beurs met geld. De baboe werd van den diefstal verdacht. Om 11 uur 's avonds wordt door de politie een onderzoek ingesteld, het terrein afgezocht met fantaarns en de beurs gevonden achter de bijgebouwen. Baboe die bekent, krijgt den volgende morgen door den landrechter, een gepensionneerd officier, drie maanden gevangenisstraf toebedeeld.

Het „N. v. d. D.” dit overnemende, voegt er aan toe: „Er is over de benoeming van een officier tot landrechter niet steeds in gunstigen zin gesproken. Wel, wanneer we met deze benoeming op weg zijn naar „snel recht”, dan is er al veel mee bereikt.....”

UIT DE INDISCHE PERS.

De persoonlijke vrijheid van den Inlander en den daarmede gelijkgestelde in Ned.-Indië. Verleden jaar is door den Procureur-Generaal bij het Hooggerechtshof in Ned.-Indië aan de Gewestelijke en Plaatselijke Besturen een circulaire gezonden inzake de preventieve inhechtenisstelling van den Inlander en daarmede gelijkgestelde in Strafsaken.

Daarbij werd — met verwijzing naar de Staatsbladen van 1912 no. 455 en 1917 no. 497 ¹⁾ — aan de ambtenaren, die tot het in preventieve hechtenis stellen bevoegd zijn, in herinnering gebracht dat de preventieve gevangenen met den meesten spoed moesten worden ontslagen en in vrijheid gesteld, zoodra het bleek dat de gevangenis overvuld en de aanhouding niet strikt noodzakelijk was en dat die ambtenaren den weg zouden aangeven, waarop die personen zouden moeten worden aangehouden, zoodra het bleek dat de beschuldiging op goeden grond berustte.

Het is waar dat de tijd, welke in preventieve hechtenis wordt doorgebracht, in rekening kan worden gebracht bij het bepalen van de hoegrootheid der straf (Staatsblad 1910, no. 144).

Dit betreft dan natuurlijk de schuldigen, doch hoeveel leed is niet aangebracht aan de preventieven, die later, wegens gebrek aan bewijs, worden ontslagen?

Het is om die reden zoo dringend noodig dat, alvorens de beschuldigde in preventief arrest wordt gesteld, een grondig vóóronderzoek plaats heeft door de desahoofden en dat zij nauwkeurig overwegen of de preventieve hechtenis wel urgent is.

De Europeesche ambtenaar moet aan de ondergeschikte Justitie-ambtenaren de noodige aanwijzingen geven, opdat — zonder noodzaak — den Inlander geen leed worde aangedaan of diens familieleden in moeilijkheden worde gebracht.

Wanneer een preventieve gevangene weet te ontvluchten, dan mag niet worden volstaan met de indiening van een rapport alleen, doch moet naar hem worden gezocht totdat hij, zoo mogelijk, gevonden wordt.

Zoo luidde in het kort ongeveer de circulaire van den Procureur-Generaal.

Het preventief arrest dient:

1e. om den beschuldigde niet aan het politie-toezicht te onttrekken;

2e. om het politie-onderzoek niet te vertroebelen in verband met de verklaringen, die de getuigen zullen geven;

3e. om den beschuldigde te beletten uit wraak nieuwe misdrijven te begaan.

Nu is in de praktijk voor den Inlander allicht één dezer motieven aanwezig en diens preventieve aanhouding zeer gemakkelijk.

Volgens het Inlandsch Reglement is aan het desahoofd een groote bevoegdheid toegekend met betrekking tot de voorloopige aanhouding van Inlanders.

Deze is plichtmatig, als er werkelijk grond voor de beschuldiging bestaat, doch zij kan ook op vermoeden geschieden en dat is veel ernstiger, want

¹⁾ Met 1 Januari 1918 in werking getreden.

Weder voorradig:

Sanatogen, Haematogen, Ovomaltine
Sloan's liminent, Regulín, Elliman's
embrocation, enz.

RECEPTEN TEGEN BILLIJK TARIEF

VALKENBOSCH APOTHEEK
Valkenboschlaan 50 - DEN HAAG - Telefoon 7384

Toko Samoea Ada

JOH. H. MOHRMANN

Hobbemastraat h. P. C. Hooftstr. 30

Amsterdam, Interc. Tel. Z 24.

Neden ontvangen:

Goeda djawa 95 ct p.p.	Oedang Kring
Mie . . . . . 95 " " "	1.30 per ons
Assem . . . . . 25 " " "	Ikan Spat . 50 ct p. o.
Kroepoek oedang	Ikan Terie . 40 " " "
60 ct per ons	Ikan Taugé 40 " " "
Kroepoek Melinjo	Ikan Gaboes 50 " " "
40 ct per ons	Ikan Pedah 35 " " "
Kroepoek Ikan	Looen . . . . . 50 ct p. o.
45 ct per ons	Kemirienoten 2 ct p. st
Laos, Ketoembar, Djinten, Djaie, } alles	Trassie . . . 35 ct p. rol
Doan Djerok, Doan Salem, Tjahé } 10 cent	
Rawiet, Koenjiet, Kentjon } p. lood.	
Koeping Tikoos, Sedap Malen, 15 ct p. lood.	
Selassie	Ketjap Bening No. 1
50 ct. per ons	per 1/2 fl. 1.90
Temoe Lawak	Ketjap Bening No. 2
60 ct. per ons	per 1/2 fl. 1.50
Knullook, Agar Agar.	
Diverse Samballans	Boembos-Boembos
Kerrie djawa 55 ct p. fleschje.	
Eng. Kerrie 45 ct. " "	
Jap. Soya 1.65 " kruikje.	
Prima Stembember	
1/1 pot 7.50	1/2 pot 4.75
	1/4 pot 2.75
Goal para Thee 2.50 per pond.	
Receptenboek Indische Rijsttafel f 1.25.	

N. V. MEUBELFABRIEK V/H LE COINTRE & CO.

Ameublementen
Betimmeringen
Gordijnen
Tapijten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
'S-GRAVENHAGE

GEBRS. VLES - LEIDEN

Kleermakerij

BREESTRAAT 177 TELEFOON No. 393

Steeds de nieuwste

Engelsche Stoffen

in groote keuze voorradig.

Uitrustingen voor Indië

Melkinrichting

Den Haag, Lange Beestenmarkt 9 - Tel. Haag 3683

„PASTEUR”

Scheveningen, Neptunusstraat 66a - Tel. Schev. 1853

Stoom-Zuivelfabriek

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

Hotel-Café-Restaurant „SUISSE”
 Amsterdam 142
 72 Kamers, Badkamer op iedere Etage.
 Centrum der stad. Dir. H. P. ALBERTS.

„DE BIJENKORF”
 :: Lunch- en Tearoom ::
 Koude- en Warme Schotels 153
 WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
 LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
 Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
 Uitsluitend Indische Tafel.
 Directeur: J. VAN GEEMERT.

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes. 170
 EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electricch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Het sedert 1911 gevestigde
Indisch Restaurant „Waroong Djawa”
 Kortenaerkade 10, Den Haag, Tel. 4882
heeft geen filialen.
 UITZENDING VAN DINERS. 193

Hotel VAN DEN ABEELLEN
 SCHEVENINGEN
 Het geheele jaar geopend.
 Centrale Verwarming - Lift en Baden - Matige prijzen
 Aanbevelend, P. ENGELS. 175

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
 UITZENDING VAN DINERS vanaf f 0.90
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Diners en Soupers.
 135 **KOUDE EN WARME SCHOTELS.** J. H. M. KOETS

Hotel Café-Restaurant
HET ROOMHUIS „BOSCHHEK”
 Haagsche Bosch Den Haag
 Eigenaar-Exploitant: H. L. P. ALSEM.
 Uitstekende Keuken
 Gelegenheid tot het geven van Diners
 en Partijen
 Oprijlaan met Garage. Kegelbanen in aanbouw.
 Tennisbanen. 9

TOKO BOGOR.
 Suezkade 122^b - Den Haag - Tel. 3472
 Bijzonder aan te bevelen onze
Sambals, Boemboe's en Seroendeng
 Steeds versch. — Zorgvuldige bereiding.

als een desahoofd ook maar eenigszins kan gissen dat een Inlander iets slechts in den zin heeft, kan hij hem zijne vrijheid ontnemen.
 En ook het onder-districtshoofd kan daartoe overgaan, als er getuigenverklaringen van 2 personen zijn en dan de beschuldigde onder politiegeleide opzenden naar hooger autoriteit.
 De Inlander en de daarmede gelijkgestelde geraakt derhalve wel spoedig zijne vrijheid kwijt.
 Bij schuldigverklaring wordt de tijd, in preventieve hechtenis doorgebracht, in rekening gebracht, maar wie befaalt de toegebrachte schade, als de preventieve wordt vrijgesproken van het ten laste gelegde en uit de gevangenis is ontslagen?
 In waarheid, de regeling van de preventieve inhechtenisstelling heeft onnoemlijk veel leed in tal van Inlandsche families gebracht. Men denkt zoo gemakkelijk over de vrijheidsberoving van den Inlander en om die reden is de circulaire van den Procureur-Generaal van groot belang.

Toch is dat stuk voor den schrijver van het artikel in de „Kaoem Moeda” van 23 October 1919 eene teleurstelling geweest, omdat hij, na de kennisname daarvan, vernam dat de leden van de Afdeling B van de Sarekat Islam-Vereeniging waren gearresteerd, zonder dat men wist wat de afdeling eigenlijk was.
 De arrestanten werden in een kamer van de gevangenis aangehouden, met het gevolg dat de president van de Sarekat Islam-Vereeniging, afdeling Tjiandjoer, overleed en de anderen 2 à 3 maanden lang van hunne vrijheid werden beroofd, zonder dat zij wisten of zij zouden worden vervolgd of vrijgelaten.

En wie betaalt nu aan die lieden de toegebrachte materiele schade, vraagt de schrijver.
 De lezers van de „Kaoem Moeda”, zegt hij, kunnen hieruit zien hoe met de persoonlijke vrijheid van den Inlander wordt gehandeld en dat de circulaire van den Procureur-Generaal in het geheel geen ontijdige daad was.

Daarin staat te lezen, dat de politie klaarheid in eene strafrechtzaak moet brengen op verklaringen van de desahoofden en dan beoordeelen of de urgentie bestaat, dat iemand van zijne vrijheid wordt beroofd.
 Doch men kan er verzekerd van zijn dat, als een desahoofd iemand opzendt ter bewaking, de wedono, met het oog op mogelijke ontvluchting, de inhechtenisstelling beveelt en dat hogere autoriteit daarmede instemt.

Blijkt het later, dat de persoon onschuldig is, och, de Tjamat, de Wedono en de assistent-resident behoeyen toch de geldelijke schade niet te dragen.
 Voor de Sarekat Islam-Vereeniging is zulk een optreden van de politie een bepaald gevaar, gegeven het feit dat deze laatste tegen de beweging dier vereeniging is en zich aan de circulaire van den Procureur-Generaal weinig laat gelegen liggen.

De Inlander heeft de overtuiging, dat het met zijne persoonlijke vrijheid niet al te nauw genomen wordt en dat hij door de politie van eigen landaard wordt onderdrukt.
 De schrijver raadt zijne landgenooten aan geduld uit te oefenen, doch te blijven aandringen op persoonlijke vrijheid bij de bevoegde autoriteiten langs legalen weg.
 Hij wil het hierbij laten, doch zal op de zaak terugkomen als dit noodig mocht blijken te zijn.

UIT DE CHINEESCHE PERS.
 Langzame vooruitgang van de moderne Chineseche beweging in Ned.-Indië. De heer Tiong-Hoa-Djin schrijft dien langzamen vooruitgang toe aan de hooghartige houding, welke de rijke en oude Chineezzen in Ned.-Indië tegenover de met minder aardse goederen gezegende en jonger in leeftijd zijnde landgenooten aannemen.
 In de „Tiong-Hoa-Wi-Sien-Po” van 21 October 1919 zegt hij o.m., dat men in alle nieuwsbladen herhaaldelijk kan lezen van aansporingen tot de Chi-

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
 LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
 AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.
 Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
 DAGELIJKS RIJSTTAFEL.
 NDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT. 61
 KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Lift. Centr. Verwarming

Restaurant KOLLÖFFEL
 HEERENGRACHT 241 tusschen Gasthuismolensteeg en Raadhuisstraat.
 AMSTERDAM - TELEF. N. 4390.
 PLATS DU JOUR VAN 12-1.30 UUR. 216
 Diners van 4-8 uur à f 1.40 (omvattende Soep of voorgerecht, Vleesch of Visch, Groenten, Aardappelen en Dessert).
 ABONNEMENTSBOEKJES van 10 coupons f 13.—
 Zondags geopend van 4.30 tot 7.15 uur.

neezen om hun plicht te doen en de aaneensluiting van rijken en armen, oude en jonge Chineezzen in Ned.-Indië te bevorderen en deze voortdurend te doen zijn, vooral sedert tal van bedrijven, welke vroeger door de Chineezzen werden uitgeoefend, door de Regeering in eigen beheer werden genomen, doch wanneer men de verwaandheid van den Chineesch bezitter, de aanmatiging van den Chineesch kapitalist en den hoogmoed van den ouden Chinees ten opzichte van den jongere, met het oog op zijne jaren, in de praktijk waarneemt, dan begrijpt een ieder, zegt hij, dat van zulk eene aaneensluiting in de werkelijkheid weinig terecht kan komen.

Aan dat feit moet men de vertraging, waarvan hier sprake is, toeschrijven.
 Terwijl het voegzaam zou zijn dat deze beweging veel daadwerkelijken steun ondervond van de Rijken en Ouden, ontwaart men juist geringe belangstelling bij dezen en niet het minst bij de bestuursleden van de Tiong-Hoa-Hwe-Kwan-Vereeniging, die zich nog wel als voorgangers en leiders der moderne Chineseche Beweging opwerpen.

De schrijver weet wel, zegt hij, dat deze openhartige verklaring niet in den smaak zal vallen van de betrokken personen, doch hij vindt toch dat het zijn plicht hier is om in het openbaar te getuigen, opdat het leelijke in de moderne Chineseche Beweging in Ned.-Indië niet langer bestaan blijve dan strikt noodzakelijk is.

Hij wil daarbij in toepassing brengen het bekende spreekwoord:
 „Belet een vriend het verkeerde te doen, als ge er zeker van zijt dat dit gevaar oplevert en ook zelfs „dan nog, wanneer hij daarover ontstemd geraakt.”
 Want juist door het toonen van die feilen bewijst ge dat ge een goed vriend zijt.

En zoo moeten, naar schrijvers meening, alle modernen optreden en tegengaan dat zij zich vergissen in hunne beoordeelingen en handelingen.
 Wanneer zij dat kunnen doen, dan zullen de samenkomsten en vergaderingen van de Chineezzen in Ned.-Indië een/behoorlijk karakter dragen, zóódanig, dat ieder die daar tegenwoordig is zijne rechten en gevoels geëerbiedigd ziet en dat er geen rekening wordt gehouden met het feit, of iemand rijk of arm dan wel jong of oud is.

Men vergete hier niet, dat de arme zoo dikwijls den rijke van dienst kan zijn, als deze zich vergist.
 De jongere heeft er „recht” op dat de oudere in jaren naar zijne stem luistert, vooral als de overtuiging vaststaat, dat deze hem in kennis en scherpzinnigheid overtreft.

Eerst wanneer dit door de Rijken en Ouden wordt begrepen kan men gunstige resultaten verwachten van de besprekingen op de vergaderingen.

Men moet die bestuursleden van eene vereeniging in de werkelijkheid op eene samenkomst eens zien zitten, zegt de schrijver en dan waarnemen hoe het daar toegaat. Van het begin tot het einde van de vergadering zitten ze daar als houten poppen. Zij spreken zoo goed als nooit tegen elkander, hetzij uit bescheidenheid of misschien ook wel omdat men geen ruzie wil maken, doch om welke oorzaak die stilzwijgendheid dan ook geschiedt, de leden van de vereeniging zien er eene hooghartige houding in, welke niet behoorlijk is en die tot gevolg heeft, dat er weinig resultaten worden bereikt.

Niettemin roept iedereen om „Vooruitgang” en nog eens „Vooruitgang”.

Doch laten de Rijken en Ouden, de voorgangers en leiders, zich zelven eerst eens herzien, zegt de schrijver.

Zij kunnen er op aan dat, wanneer zij zich werkelijk minder hoogmoedig aanstellen, zij daarvan geen schade zullen hebben, integendeel, zij kunnen er op rekenen dat zij door de massa zullen worden geëerbiedigd en geëerd.

Het kan niet genoeg worden herhaald, zegt de schrijver, dat de moderne Chineseche beweging in Ned.-Indië niet vooruitgaat en beveelt hij den voorzitters van de verschillende Chineseche vereenigingen aan om, wanneer zij bijeenkomsten openen, met luide stem aan de leden mede te deelen, dat de

American Hotel - Amsterdam
 Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131
 Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
 Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
 Electriche Personenlift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
 A. W. VOLMER, Directeur.
 Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Tel. 4060 **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
- Haag - CUISINIERS
Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Diners

Diners à f 0.90 Vleesch Groenten Aardappelen	Diners à f 1.— Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Diners à f 1.60 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
--	---	---

Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd -
Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES

verkrijgbaar voor 24 Diners tegen Gereduceerde Prijzen.
24 diners à f 0.90 f 20.50, 24 diners à f 1.— f 23.—
24 diners à f 1.60 f 37.50, 24 porties soep . . f 5.—
Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
f 2.50 p. couvert.
Menu op aanvraag verkrijgbaar. 220
Verzoeken bussen te weigeren met verbroken controle-sluiting.

rechten van rijk en arm, van jong en oud gelijkelijk worden geëerbiedigd.

Dit zal het resultaat der besprekingen ten goede komen.

De conversatieton tusschen man en vrouw in het Chineesche gezin in Ned.-Indië. Het onderwerp van de ruzie tusschen den man en de vrouw in het Chineesche gezin in Ned.-Indië, tengevolge van eene slechte woordenkeus bij de conversatie tusschen hen beiden, is reeds dikwijls in het Vrouwenblad van de „Tiong-Hoa-Wi-Sien-Po” besproken, zegt L. P. N. van Semarang in het nummer van 21 October 1919 en hoewel velen de gegeven wenken, welke ten beste werden gegeven, hebben opgevolgd, zoo blijft het ruwe woord in de meeste gezinnen toch gehandhaafd.

Schrijfster begrijpt zoo iets niet, om reden men door het bezigen van eene ruwe taal zich zelf verneert, waartoe niet weinig bijdraagt het feit dat, als man en vrouw elkander toespreken met de ruwe Bataviaasche persoonlijke voornaamwoorden „loe” en „goewa”, dit, vooral als er ruzie is, een allernaamgenaansten indruk op anderen maakt.

Toen schrijfster nog jong was en bij familieleden logeerde, werd zij door de ouderen zelfs met „nona” aangesproken en persoonlijk had zij dus over den toon in het gezin niet te klagen, doch zij had toch liever gezien dat de man wat eerbiediger sprak tot zijn eigen vrouw en minder de woorden „loe” en „goewa” gebruikte.

Ook de vrouw gaat in deze niet vrij uit en de schrijfster is van oordeel, dat het haar zeer zeker past zich in te toonen en te beheerschen, wanneer zij met haar man spreekt.

Het ligt voor de hand, dat de schrijfster deze gelegenheid vele malen met hare vrouwelijke familieleden en kennissen heeft besproken en dan was van de zijde der vrouwen steeds het antwoord, dat zij zich als vrouwen van zulk eene kwaliteit beschouwden, dat zij niet vriendelijk tot den man behoeften te spreken of te lachen.

Aangezien schrijfster met deze meening in het geheel niet accoord gaat, onderwerpt zij deze zaak aan het oordeel van de lezeressen, die, zonder twijfel, evenals zij, gelooven dat een beschaafde omgang in een gezin met eenige kinderen tusschen man en vrouw zeer goed bereikbaar is.

Eene zorgzame en geduldige vrouw, die haren man met consideratie bejegt, moet door dezen wel op prijs worden gesteld, evengoed als eene vrouw het in booge mate zal waardeeren, dat haar man wellevend en bescheiden tegen haar optreedt.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Het Indische Leven.

No. 14 van dit nieuwe weekblad bevat op de eerste pagina het portret van den nieuwen minister van koloniën, met kort bijschrift. — Verder weder een serie portretten van leden van het Soerakarta'sche vorstenhuis. Voorts een geïllustreerd artikel over het zendings-hospitaal „Immanuel” te Bandoeng, waarin uitsluitend inlanders verpleegd worden. — Ten slotte levensbijzonderheden van den op 14 Nov. j.l. te Bandoeng overleden generaal-majoor P. J. Spruyt, met op de begrafenis betrekking hebbende illustraties.

No. 15 is grotendeels gewijd aan herinneringen aan de Lombok-expeditie van 1894; schrijver is de oud-luit. kol. J. Hildring, toenmaals luit.-adjutant van het 9e bataljon infanterie, dat het eerst naar Lombok werd gezonden.

De Java-Post.

Naar aanleiding van de in den Volksraad aangenomen motie betreffende de scheiding van Kerk en Staat, bevat No. 48 van de „Java-Post” een tweetal beschouwingen. De schr. van het eerste artikel, S. van Oppenkamp, neemt als uitgangspunt zijner bezwaren tegen de houding van den Volksraad artikel 122 van het Regeerings Reglement, luidende: In de bestaande inrichting en het bestuur der Christelijke kerkgenootschappen wordt geen wijziging gebracht dan met wederzijdsch goedvinden van den koning en het bestuur van het betrokken kerkgenootschap.

De tweede schrijver „Dixi”, bespreekt meer de praktische zijde van de zaak; 't meest frappeerde hem bij de behandelning dezer „question brûlante”, de houding van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst, die

verklaarde „ter zake nog geen oordeel” te hebben. Dit verwondert „Dixi” en hij geeft dien Directeur den raad om eens persoonlijk te gaan zien wat de Missie heeft gewrocht op het gebied van volksofvoeding, onderwijs, enz., in Borneo, Timor, de Kei-eilanden, Nieuw Guinea en ook op Java. Misschien zal hij dan ook tot het inzicht komen, dat in de invloedsferen der missionarissen veel minder roof- en moordpartijen en diefstallen voorkomen dan daar buiten, dat orde en rust daar nimmer in die mate verstoord worden, dat de politie met wapengeweld tusschenbeide behoefde te komen, zooals geschied is te Leles, Koedoes, Toli-Toli, in Kediri enz. „Waar de missionaris arbeidt, behoeft geen hoofdcommissaris van politie Ruempol met zijn tot de tanden gewapende sbirren in gepantserde auto's zich ooit te vertoonen, wordt een niet onder cijfers te brengen besparing aan gevangenisruimte verkregen, heerschen orde, rust en veiligheid. Is dit geen Staatsbelang van de eerste orde, dat aanspraak geeft op Staatssteun?”

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 21: Zuid-Sumatra landbouwzaken, door Dr. R. Broersma. — Mimosa in- visa, door W. M. van Helten (betoog dat deze plant, een leguminose-soort, uitstekend als groenbemester kan voldoen). — Nederlandsch Instituut voor Volksvoeding, door K. — In de rubriek Cultuurberichten enz. vindt men o.m.: Korea als Japansche kolonie. — Papiergrondstoffen in de Philippijnen. — De verscheping van Java-tabak. — Bangkok rijst. — Werkverschaffing.

Het Nederlandsche Zeewezen.

In het Nr. van 1 dezer geeft de hr. J. W. J. Wellan een aan een Maleisch handschrift ontleend overzicht der eertijds in Malakka geldende scheepvaartwetten, uitgevaardigd ten tijde der regering van Sultan Mohammed Sjah (1276-1333), toen Malakka het handelscentrum was van geheel Indië, van China, van de Molukken, enz.

Verder worden enkele regels gewijd aan Bandoeng, de zich zoo snel ontwikkelende stad.

Indologenblad.

Het Nr. van 24 Dec. brengt een aantal gegevens bijeen, welke voor de Indologen ten aanzien van studie en vereenigingsleven praktisch nut hebben; in andere jaren werd een en ander gepubliceerd in een jaarboek of speciaal jaarnummer, waarvan de uitgave thans achterwege blijft.

Verder bevat het Nr. het portret van Prof. dr. H. T. Colenbrander en een artikel van W. Huender Wzn.: Een eigenaardig vraagstuk met het oog op den handel in Ned.-Indië.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

De hr. S. Kalf opent afl. 40 met een causerie over „Bataviaasche logementen”, waaruit o.m. blijkt, dat het Indische hotelwezen eigenlijk eerst in de laatste jaren op dien naam aanspraak kan maken, wellicht als gevolg van het toenemend vreemdelingenverkeer. — Onder het opschrift „Een reishetzing uit Indië”, vertelt B. Prinsen van een uitstapje naar Prigen en Indro Kilo (Oost-Java).

Lichtstralen op den Akker der Wereld.

Afl. VI van jaarg. 1919 bevat een uitvoerige levensbeschrijving van Ludwig I. Nommensen, pionier en ephorus der Batakzending, door C. Th. Scharten. Bijna een menschenleven lang heeft Nommensen met groote zelfverloochening en heerlijk geloofsoptimisme gewerkt onder een volk, dat hem als vijand ontving en later op de handen droeg. Toen hij, in den ouderdom van 84 jaar, nog onverwacht midden uit zijn arbeid werd weggeroepen, verbreidde zich het gerucht van Nommensen's dood in een oogenblik tijds over heel het Batakland. Duizenden uit Toba, uit Silindung en andere plaatsen snelden toe om nog eenmaal den ontslapene te zien. Zooveel mogelijk liet men hem in de sterfkamer toe en gingen zij langs zijne doodsonde. Het is niet te veel gezegd, dat heel de Bataksche Christenheid om den beminden overledene treurde.

Orang Peladang.

In het Dec. Nr. vindt men een en ander over de werkring en het leven van den employé op een cultuuronderneming, medegebeeld door den hr. C. M. Hamaker (hoofdadministrateur van Kiara-Pajoeng). — Verder een aan de „Telegraaf” ontleend artikel van P. J. Zureher Jr.: Over Java en nog wat. De aankomst in Indië.

Publicaties van het Ned. Ind. Landbouw Syndicaat.

Afl. XX van den elfden jaarg. bevat den tekst eener voordracht van den hr. J. R. Harmsen over bestrijding

F. C. DE BRUYN

Magazijn van Comestibles en Fijne Vleeschwaren
LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
ARTIKELEN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.
Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco thuisbezorgd. 223
Vraagt Prijscourant. Neemt Proef.
TELEF. 3361 - DANCKERTSTRAAT 43.

Restaurant VAN DER PIJL

197 PLAATS 18 :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE
Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
„Central”
De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ

geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
door het ensemble 196
WILLY HONSBEEK & &

Hôtel „de Oude Doelen”
en
Pavillon „Oude Doelen”
DEN HAAG - SCHEVENINGEN 127
Restaurant de tout premier ordre.
Thé Concert - Diner Concert
Soupe Concert
American Bar Grand Orchestre

Restaurant SAUR, den Haag

Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 133
Dejeuners, Diners, Soupers
Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

RESTAURANT 1e ETAGE, Ingang No. 17, Tel. Int. 2479
Plat du jour Diners A la carte
RESTAURANT KNAPPSTEIN
VLAMINGSTRAAT 15-17 - 's-GRAVENHAGE
PARTERRE: LUNCHROOM, INGANG No. 15, KOUDE EN WARMES PRIJZEN
134

HOLLAND HOTEL
tegenover de Wagenbrug
Restaurant à la carte en pension
DEN HAAG 148

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
Salon de Rafraichissements 185
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 100.000.000.-
(t. w. : kap. f 75.000.000.— en reserve f 25.000.000.—.)

ROTTERDAM   AMSTERDAM   's-GRAVENHAGE

Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolsingel Delfshaven Feijenoord Schiedam Vlaardingenvaart	Zaandam	Besouwenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Soheveningen

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging ¹⁵⁷

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	Geldermalsen	Purmerend
Alphen a/d Rijn	Gouda	Schagen
Amersfoort	Gorinchem	Schoonhoven
Apeldoorn	Groenlo	Sliedrecht
Arnhem	Groningen	Sneek
Assen	Haarlem	Stadskanaal
Barneveld	Harlingen	Terneuzen
Bodegraven	Heerenveen	Tholen
Borelio	Helder (den)	Tiel
Boskoop	Hengelo (O.)	Uithoorn
Coevorden	Hoogeveen	Utrecht
Culemborg	Hoogezand	Veendam
Deilt	Hulst	Veenendaal
Den Burg (Texel)	Katwijk	Vlissingen
Deventer	Leeuwarden	Wildervank
Doetinchem	Leiden	Woerden
Dokkum	Lochem	IJmuiden
Dordrecht	Meppel	Zeist
Drachten	Middelburg	Zierikzee
Ede	Nijmegen	Zutphen
Franeker	Oostburg	Zwijndrecht

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10   's-Gravenhage

IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS.   REK.-COURANT.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING ^{316a}

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 's-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.

Met 1 dag opzegging	2 0/0
Met 3 maanden opzegging	3 0/0
Met 1 jaar opzegging	4 0/0

Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
ADVIES BIJ BELEGGING. 168

DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS

AMSTERDAM, Rokin 95.
Bijkant.: BANDOENG en 's-GRAVENHAGE.

Opgericht 1892.
DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS
EEN VERSTANDIG HUISWAARD

Kapitaalvorming in 12 jaren door 26 stortingen gedurende 10 jaren.

VRAAGT GRATIS BROCHURE.

der bruine binnenbast-ziekte. — Afl. XXI brengt o.m. een lezing van Dr. Th. Wurth over de uitbarsting van den Kloet op 20 Mei 1919 (bouw en eruptie-verschijnselen van een vulkaan in 't algemeen, daarna van den Kloet in het bijzonder; mededeelingen over de lahars en de gevallen asch en bespreking van de aangerichte schade op koffie- en rubberondernemingen; discussie). — In afl. XXII komt de zgn. „teeltdwang-ordonnantie" ter sprake, waartegen geprotesteerd wordt.

De Reflector.
Onder veel merkwaardige foto's met korte onderschriften, bevat No. 47 van „De Reflector" nog een geïllustreerd artikel over het landgoed „Pondok Gedé" (uit historisch oogpunt interessant), zoomede het slot van „Nog iets omtrent de slaven en den slaventijd", door Glanor.

De Indische Mercur.
Inhoud van No. 1: Kroniek van de voortbrenging en de verdeling van suiker (vervolg), door Dr. H. C. Prinsen Geerlig. — Selectie-proeven met Deli-tabak, door J. A. Honing, besproken door P. Hondius Jzn. — Het jubileumnummer van het Archief voor de suikerindustrie in Ned.-Indië, door Dr. H. C. Prinsen Geerlig. — Economische toestand van Suriname (ontleend aan het verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Paramaribo over 1918). — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, enz.

Drinkwatervoorziening in Padang.
Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen een beschouwing aangaande eene algemeene drinkwatervoorziening in de gemeente Padang, in opdracht van den Directeur B. O. W. samengesteld door den tijd. hoofdingenieur D. A. Koster (Mededeelingen en rapporten van het Departement der Burgerlijke Openbare Werken, Afdeling G. Werken in het belang der gezondheid. 1919. No. II).

De Gids.
Het Januari-Nr. bevat een beschouwing van den hr. D. M. G. Koch, getiteld: „Indische problemen". Volgens schr. hebben in de laatste 4 à 5 jaren de toestanden en verhoudingen in Indië zich met een zoodanige snelheid ontwikkeld, dat ook in de kringen dergenen die het land eerst eenige jaren geleden verlieten, in vrij sterke mate onbekendheid blijkt te heerschen met aard, omvang en betekenis der nieuwe problemen, waarvan hij, in zijn uitvoerig opstel, een beeld tracht te geven.

Handboek voor Cultuur- en Handelsondernemingen.
Bij J. H. de Bussy te Amsterdam verscheen de 32e jaargang (1920) van het bekende Handboek voor cultuur- en handels-ondernemingen in Nederlandsch-Indië.

Indisch nummer van Ons Leger.
Het aldus getitelde 15 Dec. Nr. van het maandelijksch orgaan der Nederlandsche vereeniging „Ons Leger", bevat een toepasselijke inleiding „Groot-Nederland weerbaar!" van generaal C. J. Snijders en verder verschillende bijdragen, als: Een weerbaar volk, door Dr. R. Tumbelaka. — Indië weerbaar, door J. F. van der Linde van Sprankhuizen. — Indië's weerbaarheid, door C. van der Pol. — De verdediging van Nederlandsch-Indië, door A. J. C. Jonquière. — Weerbaarheidscongres te Bandoeng.

Locale Belangen.
De hr. J. B. Ruzius vervolgt in afl. 10 (16 Nov. '19) zijn beschouwing over „de Indische gemeenten en de onderwijsvoorziening". — In de rubriek „Decentralisatie" een korte bespreking van H. F. Tillemas „Kampongwee". Gezegd wordt o.a., dat sinds het vertrek van den hr. Tillemas er gelukkig wel wat verbeterd is, doch de toestanden nog allerminst ook maar eenigszins bevredigend zijn te noemen.

Tijdschrift voor Indische Geneeskundigen.
Uit den inhoud van No. 6, jaargang 1919: Ainhum, door Soedo Pramin (met ill.). — Locale anesthesie bij besnijdenissen, door Moh. Saleh. — Hondsdolheid, door R. Sèno. — Verslag van het onderzoek naar de oorzaak van een aantal gevallen van febris typhoidea, die zich te Kraksaan zouden hebben voorgedaan in één huis, en waarvan de oorzaak werd toegeschreven aan slecht drinkwater, door S. W. de Wolff.

Suriname.

De artikelenreeks in het blad „Suriname" onder het hoofd „Hoe Suriname van de opgedane onder-

INTERNATIONALE COMMERCIEELE BANK,

's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. ¹⁹³

KAPITAAL . . . . . Fl. 5.000.000.—

Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.
BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

UTRECHTSCHER BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.
Kromme Nieuwe Gracht 20   UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.
Verhuurt loketten in hare Brand- en Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: **ANTON M. DE LEEUW**
W. RIJSEN Gzn. 211

„vinding van onze naburen voordeel kan trekken" wordt nog steeds voortgezet. In het nummer van 21 November vonden wij reeds het 10de vervolg. De artikelen bevatten vele merkwaardige beschouwingen, maar leenen zich niet tot een korte samenvatting. Mochten zij afzonderlijk verschijnen, dan stellen wij ons voor daarop terug te komen, omdat de beschouwingen zeer uitlokken tot gedachtenwisseling, in het bijzonder hetgeen de schrijver aanvoert ter verdediging van de kolonisatie met Zuid- en Noord-Europeaan. Dit is een onderwerp, dat van alle kanten bekeken moet worden vóór men tot nieuwe proefnemingen overgaat.

„Suriname" van 25 November schrijft onder het hoofd „Een voorbeeld voor ons Bestuur":
De Daily Argosy d.d. 13 November j.l. de langdurige droogte besprekende, meldt met voldoening dat het bestuur van Georgetown aan de bevolking, die natuurlijk zeer veel gebrek aan drinkwater had, 60.000 gallon goed drinkwater kon verkopen uit de gouvernementenregenbakken.

Wanneer zal de Surinaamsche burgerij kunnen wijzen op zulke bakken, die het drinkwatergebrek hier ter stede voor een groot deel zullen opheffen?
Wij zouden hieraan de opmerking willen toevoegen dat, als aan de bevolking van Georgetown drinkwater verschaft moet worden uit gouvernementenregenbakken, het drinkwatervraagstuk ook door onze burenen niet naar behooren is opgelost. En dat voor een vraagstuk, dat zoo nauw samenhangt met de volksgezondheid. In het verzamelen van water in regenbakken zal men nooit een afdoende oplossing vinden.

Hetzelfde blad schrijft nog onder het hoofd „Precies als bij ons":
„De Daily Argosy van 14 November j.l. doet een luide klacht opgaan over de West Indian and Panama Telegraph Co.

Ook daar klaagt men over de slechte bediening van die maatschappij en wel: ongeregeld en weinig belangrijk nieuws, slecht papier, bulletins worden te dicht opeen geschreven, zoodat, waar het papier bovendien transparant is, het geschrevene bijna niet te lezen is... domme fouten in het overzeisen, zoodat vaak dubbele kosten gemaakt moeten worden.
Het blad raadt aan om de subsidie aan de maatschappij in te houden zolang zij geen afdoende verbeteringen heeft aangebracht."

Suriname staat sedert eenigen tijd in het teeken der bonden. Van de oprichting van menigen bond hebben wij reeds melding gemaakt. Nu lezen wij, dat er ook een s j o u w e r s b o n d is opgericht en dat 106 sjouwers zich als lid hebben laten inschrijven.

De heer Nelson, voorzitter van de vereeniging „Volksbelang", die op verzoek de stichtingsvergadering leidde, wees er op dat gouverneur van Assche had opgemerkt dat, naar verschillende teekenen te oordeelen, bij de Surinaamsche bevolking een levendig besef was waar te nemen, dat zij werkzaam kan zijn voor haar eigen belangen. Verder zeide de heer Nelson, dat in de allereerste plaats getracht moest worden de moreele voordeelen te bereiken, want uit de moreele voordeelen vloeien de andere van zelf voort.

„De ambtenaren, de onderwijzers, de politiemannen, de planters, de ambachtslieden hebben hun bond en waarom mogen de sjouwers geen bond hebben? De sjouwers toch zijn in onze samenleving even nuttig als elk ander mensch en op hén ligt ook een zekere verantwoordelijkheid, want door een dom of onoordeelkundig optreden hunnerzijds kan de geheele gemeenschap lijden."

De West-Indische Kamer te Amsterdam heeft het initiatief genomen tot het uitgeven van een West-Indischen kalender in 12 bladen, waarop woorkomen de voornaamste gegevens met betrekking tot Suri-

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. ²¹⁴
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

Import van alle Nederlandsch-Indische producten. Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's. Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

HET ASSURANTIEHUIS— KEIZERSGRACHT 213 —
TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145**AMSTERDAM**

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL.

name en Curaçao. Het doel is, dat voor iederen zakenman de aantekeningen praktische aanwijzingen zullen zijn. Door het verleenen van een subsidie heeft de kamer er toe mede gewerkt, dat de prijs door de uitgevers kan worden gesteld op 75 cents franco thuis. De Kamer hoopt, dat de West-Indische kalender in ieder kantoor een plaats zal vinden.

Bestellingen te doen bij de uitgevers de Amsterdamsche Boek- en Steendrukkerij, Warmoesstraat, Amsterdam.

Wij hopen dat de kalender een ruime verspreiding zal vinden.

Curaçao.**Papiementsche Bijbelvertaling.**

Ds. G. J. Eijbers, predikant der Vereenigde Protestantse Gemeente, heeft het Nieuwe Testament in de landstaal overgebracht. De uitgave is bezorgd door het Nederlandsche Bijbelgenootschap te Amsterdam in keurig netten band met helderen druk. De ontvangst op Curaçao moet een succes geweest zijn: in één maand waren de 450 exemplaren der eerste zending uitverkocht. Het is de eerste complete uitgave van dit gedeelte van den Bijbel, die het licht ziet. Tot nu toe waren van Protestantse zijde nog slechts afzonderlijke gedeelten vertaald in druk gegeven, en dit is al zoo lang geleden, dat reeds eenige jaren terug slechts met de grootste moeite een enkel exemplaar verkregen kon worden.

Meer wellicht nog dan de vertaling moet de schrijfwijze den heer Eijbers zorg gegeven hebben. In dit opzicht doet de uitgave ontegenzeggelijk wat vreemd aan. Hoewel ieder in zekeren zin naar welgevallen Papiementsch schrijft, heeft toch eenige gangbaarheid gekregen de schrijfwijze van La Cruz, die al jaren lang geregeld wekelijks in een systeemloos systeem ook hierin stilzwijgend voorlichting geeft, eenige jaren geleden gevolgd door het daartegenover opgerichte Protestantse weekblad *Voa di Pueblo*. Deze schrijfwijze is voor een belangrijk deel de Hollandsche, waarover destijds de staf gebroken is door A. Jesurum in een lezenswaardig artikel in het Eerste Jaarlijksche Verslag van het geschied-, taal-, land- en volkenkundig genootschap, gevestigd te Willemstad, Curaçao (1897), die meent, dat door de Hollandsche spelling van Spaansche woorden, waaruit voor meer dan 90 pCt. het Papiementsche bestaat, een verwarring ontstaat, „die het aanleeren van het Spaansch moeilijker maakt en geenszins strekken kan om de kennis van het Hollandsch gemakkelijk te maken.”

Ds. Eijbers komt nu met een eigen systeem, dat in velerlei opzicht, zooals in het aangehaalde artikel is bepleit, rekening houdt met de etymologie der woorden. Bovendien is er een meer dan gewoon gebruik van accenten. Voor zoover dit gedaan is, om het verschil in beteekenis, gelegen in de klemtoon aan te wijzen, lijkt het eenvoudig en nuttig, maar overbodig, wanneer, vrij ongeregeld en onstelselmatig ook een gewone klemtoon aldus aangegeven wordt. Wij kunnen in dit blad hierover niet meer schrijven; naast de heugelijke verschijning dezer uitgave komt ons echter de schrijfwijze van den vertaler belangrijk genoeg voor om er de aandacht op te vestigen.

Wijziging van het Regeeringsreglement.

In ons nummer van 31 Juli l.l. hebben wij verwondering uitgesproken, dat bij de voorgestelde wijziging van het Regeeringsreglement niet gebruik is gemaakt, om ook art. 17 te wijzigen, dat, naar men zeide, een hinderpaal is voor dienstreezen van den Gouverneur via andere koloniën naar de Bovenwindse eilanden. Eerst nu valt onze aandacht op het Kon. Besluit van 3 Maart 1919 No. 96, waarbij de Gouverneur van Curaçao wordt gemachtigd om bij dienstreezen in hem noodig voorkomende gevallen, voor korten tijd de kolonie te verlaten.

Ongeloofelijk.

De administratie van financiën der kolonie heeft tegenwoordig eene afdeling „Economische voor-

lichting.” Het moet wel beschamend voor dezen dienst geweest zijn, toen zij in het belang van den handel een uittreksel openbaar maakte van de volledige lijst der *Nederlandsche* diplomatieke en consulaire ambtenaren, waaruit blijkt, dat briefwisseling in het *Nederlandsch* niet mogelijk is, o.a. met de consulaire ambtenaren te Mayaguez en Ponce op Porto-Rico, te Georgetown en Port of Spain (Trinidad), te Bogota, Cartagena en Rio Hacha in Columbia, te Santiago de Cuba, op geheel Haiti, te Coro, Puerto Cabello en Tucacas. In Tampico is gelukkig de vice-consul, die geen *Nederlandsch* schijnt te kunnen lezen, afwezig en is de waarnemer die taal wel machtig. Wij volstaan met het opnoemen van deze enkele plaatsen, waar zonder veel moeite tal van zeer geschikte Nederlanders te vinden zijn. 't Is ongeloofelijk treurig. Zou het ons nationaal eergevoel niet belangrijk versterken, wanneer eens op middelen werd gezonnen om het *Nederlandsch* als „voertaal” van het *Nederlandsche* consulaatwezen ingevoerd te krijgen.

Regen.

In de laatste week van November zijn „prachtige regens” gevallen naar de *Amigoe* meedeelt. In de buitendistricten was men die week overal aan het planten.

* * *

De ontvangen Curaçaosche bladen loopen tot 28 Nov. 1919.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen**De koloniën en de groote politiek.**

De koloniale kwesties blijven voor alle landen van buitengewoon gewicht. Trekken de nationale, economische en sociale vraagstukken meer de aandacht van 't groote publiek, de staatslieden weten dat de moeilijkheden, zoo wel van de buitenlandsche als van de binnenlandsche politiek, voor een groot deel beheerscht worden door hetgeen de koloniën eischen, door hetgeen de koloniën geven kunnen en door hetgeen de mogendheden zelf en onderling aan die koloniën geven en nemen willen.

Is het al lang bekend, dat deze factoren zóó hebben ingewerkt op de staatkunde, welke tot den grooten oorlog geleid hebben dat zij als een der voornaamste aanleidingen daartoe moeten worden beschouwd, een nu door de Fransche regeering uitgegeven Geelboek is dit nog eens nader komen belichten. De manoeuvre, waardoor Frankrijk Italië reeds lang vóór den oorlog los had weten te maken van den Driebond met Oostenrijk en Duitschland, waartoe het op papier bleef behooren, die manoeuvre speelde om koloniën-belangen.

In December 1900 sloten Frankrijk en Italië een geheime overeenkomst, waardoor de uitbreiding van Italië's invloed in Tripolitanie gelijken tred zou houden met die van de Franschen in Marokko. Deze heette een aanvulling te zijn van de vroeger gesloten overeenkomst betreffende Tunis en de Fransch-Italiaansche bezittingen aan de Rode Zee.

Delcassé, die van 1898 tot 1905 minister van buitenlandsche zaken bleef, wist de groote politiek, onder verschillende opvolgende ministeries, te leiden, door telkens koloniale vraagstukken tot inzet te nemen. Zoo wist hij 't Fasjoda-incident en den Boerenoorlog te benutten. In 1904 bracht hij de Entente met Groot-Brittannië tot stand. Op de Marokko-conferentie van 1906 werd 't ieder duidelijk, dat Italië niet langer met zijn sympathie bij den Driebond stond. Volgens de documenten van 't nu verschenen Geelboek wisselden Italië en Frankrijk echter reeds op 1 November 1902 geheime verklaringen, waaruit blijkt hoe de lijn van 't contract van 1900 doorgetrokken werd. Frankrijk verbond zich tot strikte onzijdigheid in geval Italië zou worden aangevallen of door een rechtstreeksche uitdaging zelf 't initiatief tot een oorlog zou nemen. Italië beloofde precies hetzelfde aan Frankrijk, het schakelde zich zoo dus uit als bondgenoot van elken te verwachten vijand van Frankrijk.

Niet minder gewichtig dan in de geschiedenis, die 1914 tot den inzet van een wereldoorlog gemaakt heeft, blijft de rol der koloniën in de geschiedenis, welke ons de afwikkeling van den ruim vierjarigen oorlog moet brengen.

Wij hebben de dezer plaatse zoo vaak op de hieeraan verbonden besommingen gewezen, dat wij er nu niet in den breede willen op ingaan, maar door even stil te

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong, Indramajoe, Makassar, Medan, Menado, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 45.000.000.-

Reserven f 30.000.000.-

NEDERLANDSCHE HANDEL = MAATSCHAPPIJ Gestort Kapitaal . . . . . f 80.000.000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 14.590.545.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 17.000.000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantie kantoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering op de billijkste conditiën.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.-. Twintig Kantoren

E. DUNLOP & Co. Heerengracht 442 Amsterdam
met Kantoren in Nederl.-Indië te Batavia, Semarang, Soerabaya, Bandoeng, Padang en Medan.

Export naar Nederl.-Indië, speciaal van alle soorten dranken, provisiën, sigaren, sigaretten enz., als: gedistilleerd, likeuren, wijnen, cognac, champagne, portwijn, sherry, bieren, mineraalwater, limonades. Vleesch- en vischconserven, kaas, melk. Geconserv. vruchten, jams, suiker- en chocoladewerken, bicuits, zeep, parfumeriën, eau de cologne, patent-medicijnen.

f 23.000.000.-

Omdat de

Z. H. V.

Weteringkade 41

's-Gravenhage

geen enkel beperkende bepaling in haar voorwaarden heeft kon zij reeds zulk een belangrijk bedrag aan collectieve verzekering

tegen ziekte afsluiten.

HOEKER & ZN.

Uitsluitend adres Heerengracht 435-437

Goud - Zilver
Paarlen - Brillanten

AMSTERDAM 193 Telefoon 309 Noord

De Algem. Spaarverzekering
 Anna van Saxonplein 3
 's-Gravenhage
 Oppericht 1907

**COÖPERATIEF
 SPAARSYSTEEM**

In 1918 alléén, ingeschreven
 voor bijna Twee Millioen
 Gulden 199

Vraagt gratis Brochure!

NED.-IND. ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ
 OPPERICHT IN 1857.

KAPITAAL (geheel geplaatst en volgestort) f 25.000.000.—
 RESERVE. f 5.600.000.—

Hoofdkantoor: BATAVIA.

AGENTSCHAPPEN te: Soerabaia, Soerabaia-Simpang,
 Semarang, Weltevreden, Padang, Bandoeng, Cheribon,
 Macassar, Djokdja, Medan, Tegal.

AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE
 Keizersgracht 573/5 Prins Hendrikplein 14

**BANKZAKEN IN HET ALGEMEEN
 UITVOERING VAN EFFECTENORDERS**

RENTE VOOR DEPOSITO'S

m. 1 dag opzegg. . . 2 pCt	gedur. 3 mndn vast 3 pCt
m. 10 dagen . . . 2 1/4 "	gedur. 1 jaar vast. . . 4 "
gedur. 1 mnd vast 2 1/2 "	

BUNSCHOTEN & DE GOOLJER
 HOFLEVERANCIERS 125
 Oudegracht 118 w.z. · UTRECHT · Tel. Interc. 174

ORIGINEELE
 ENGELSCH
 STOFFEN

KLEEDERMAKERIJ.

*Indische
 Uitrustingen.*

Bereizen geheel Nederland.

Th. A. A. SIMONIS,
 GROENMARKT 34, over de Prinssestraat.
 TELEFOON 2535. DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het
 eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur. 2

Adverteeren doet verkoopen

Koninklijke West-Indische Maildienst
 Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana,
 Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

staan bij enkele der punten van vernieuwde actualiteit zal overigens ook voldoende blijken dat het kluwen nog veel warknoopen heeft.

In Soedan is de ontevredenheid zoo uitgeslagen, dat Engeland er een expeditie zal heen zenden, om de overtuiging terug te doen keeren dat men er tevreden behoort te wezen. — In Egypte, waar de missie Milner naar een oplossing zoekt, om er 't entente-standpunt te doen aanvaarden, broeit en loeit het bedenkelijk. — Bij de Britsch-Indische grenzen komen stammen om beurten een eigen opvatting over 't zelfbeschikkingsrecht der volkeren verkondigen. Volgens de jongste berichten heeft de stam der Mahsoed, die dit reïrein 't laatste aanhief, zich weer onderworpen. Welke volgt? Door geheel Britsch-Indië heerscht maar matige tevredenheid over de oplossing van het Montagu-Schellmsford-rapport, aangeboden voor de emancipatie der kolonie.

Dezelfde politiek, die de keizers van Oostenrijk en Duitschland tot bannelingen maakte, moest ook den sultan van Turkije van zijn troon verdreven hebben, maar de Mahomedanen uit de koloniën der entelanden verbieden den heeren, die zich te Parijs almachtig waanden, aan hun grooten Heer te Stamboul te raken.

Den 23en November had te Delhi in Britsch-Indië de eerste bijeenkomst plaats van 't algemeen Indisch congres, om voor de belangen van 't kalifaat op te komen. Een 300-tal vertegenwoordigers uit alle deelen van de Britsche koloniën waren opgekomen, veelal ernstige mannen, geenszins 't type van den relletjesmaker. Verschillende moties werden aangenomen.

De eerste motie drukte uit dat het, met het oog op de ontzettende gevolgen, die 't sluiten van den vrede kan hebben voor Turkije, 't kalifaat, de heilige steden en Perzië, de plicht van elk Indisch Mohamedaan is om niet aan het vreugdevertoon deel te nemen, maar steun te verleenen aan de commissie te Delhi, die tegen de feesten propagandeert. Een tweede motie verklaart, dat indien met Turkije geen regeling wordt getroffen, die de Muzelmannen bevredigt, een boycot voor Britsche waren zal worden afgesproken. Een commissie bereidt de uitvoering (c. q.) voor. Een derde motie spreekt uit, dat wanneer deze gebeurtenissen zich mochten voordoen, de Mohamedanen geleidelijk alle samenwerking met de regering zullen verbreken. Ook ter voorbereiding hiervan is een commissie benoemd.

Een afvaardiging is benoemd van aanzienlijke voormannen, o.a. den Radja van Mastoedabad, om naar Engeland en zoo noodig naar N.-Amerika te gaan, om de gevoelens der 80 millioen Britsch-Indische mohamedanen aan de verantwoordelijke staatslieden te doen kennen. Men hoopt de toepassing van de uitspraak der 2e en 3e motie te voorkomen, maar als 't moet zal men gereed zijn om ze toe te passen.

Dat is een oorlogsverklaring aan den Oppersten Raad, die besloten schijnt te hebben, den Sultan uit Europa te bannen en zijn zetel van Konstantinopel ergens naar Klein-Azië over te brengen.

Frankrijk heeft zich verheugd met de toewijzing van 't mandaat over de voormalige Duitse bezittingen in Togo en Kameroen, België en Groot Brittannië zijn mandaathouders van 't vroegere Duitsch Oost-Afrika geworden. Mandaathouders echter van den Volkerenbond, die vooralsnog niet bestaat en die dus ook geen mandaathouders kan hebben. De Opperste Raad heeft de verdeling der andere Duitse koloniën wel pasklaar gemaakt: Z.-W.-Afrika en 't eiland Naoeroe in de Stille Oceaan aan Engeland; Duitsch Samowa aan Nieuw Zeeland; Duitsch Nieuw Guinea aan Australië; de Marshall-, Caroline- en Marianne-eilanden aan Japan, maar... er is ook hier een „maar”. Japan wil niet hooren van eilanden, waarheen de Japansche emigratie tot nu toe vrij stond, bij een der Britsche dominions, die van Japansche immigratie niet willen weten. Uitzoeken, oplossen, al maar weer.

Frankrijk en Engeland, bedacht op het heil der volkeren, die onder Turksch juk hebben gestaan, besloten bij de besprekingen te Londen, dat hunne politiek er op gericht blijft „krachtig de nationaliteiten te beschermen, die, zooals de Armeniërs, over meerdere Turksche vilayets verspreid zijn, zonder dat men van een Armeensch land kan spreken.” En nu komt een Fransch hoogleeraar, prof. Ch. Richet, voorzitter van 't Fransche comité voor Armenië, protest tegen deze opvatting aantekenen. Er is geen Armenië meer, omdat de Turken door massamoorden, door massa uitdrijving en massa verbanning der Armeniërs uit hun land gedreven hebben? Er zijn nog ongeveer anderhalf millioen Armeniërs in 't oude Ottomanische rijk, en een gelijk aantal verblijft in de dappere kleine republiek van de Kaukasus. Zij allen vragen vrij te leven

CHIRURGISCHE INSTRUMENTENFABRIEK
MARTIN LOTH 210
 Westerstraat 14 UTRECHT (Holland)

SPECIALITEIT Complete Installatie van Operatie-, Sterilisatie- en Verbandkamers, Instrumentenkisten voor schepen, Plantages en Mijnen

Export O. en W. Indië, Z.-Afrika · Catalog. op aanvraag

Wed. G. STREITWOLF
 Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
 SPONSEN ZAKKEN
 BADMUTSEN

in een eigen land. De bescherming, zooals die bedoeld is in Londen, voldoet dus alweer volstrekt niet.

De kwesties van Mesopotamië, Syrië, Palestina, Klein-Azië, Thracië zijn niet zoo opgelost, dat de betrokken bewoners tevreden zijn en evenmin zoo dat de Europeesche mogendheden, die er zich bij betrokken beschouwen, tevreden zijn.

De positie van den vorst van Hedzjas en zijn verhouding tot den Khalief-Sultan blijkt moeilijk tot bevrediging van den nieuwbakken koning te regelen.

In tegenstelling met Wilson, die (voor zijn ziekte) in Amerika een groter figuur was, dan hij in de samenwerking met de Europeesche politieke voormannen vermocht te blijven, kan generaal Smuts op de Zuid-Afrikaners niet zooveel indruk maken als hij op de vooranstaande ententeleiders in Europa vermocht te maken. De entente-politiek heeft in Zuid-Afrika 't pleit nog geenszins gewonnen. Behalve de onderlinge wrijvingen tusschen regeringen in 't Verre Oosten en in Amerika, die samen toch nog tot de entente behooren, blijft de rassensboykot een der vervelendste internationale puzzles. De Britsch-Indiërs zijn niet welkom bij de hartelijk bevriende strijdgenooten in Canada en Zuid-Afrika. Canada wil evenmin als Australië de Japaners als welkome immigrées begroeten. Chineëzen, reeds veelal uitgevezen omdat zij de arbeidsmarkt bederven, worden voortaan nog te meer gevreesd om de dreigende bemoeizucht van de politieke Chineesche drijvers met elk stukje grond waarop een Chinees den voet gelieft te zetten.

En nu begeven wij ons niet in de combinaties, waarmede ook groote koloniale belangen gemeed gaan, zooals de Afganistansche-, Perzische-, Mexicaansche moeilijkheden, of 't Bolsjewikisch-Siberische vraagstuk, waarbij aan Japan een zoo grooten invloed wordt gegeven, dat iedereen voelt dat dit rijk zich tot een Duitschland in 't Oosten, ja tot een Duitschland in de wereld wil maken. De oplossing van den oorlog heeft den vijand in 't westen dus slechts verslagen, om een niet minder te vreezene in 't Oosten groot en sterk te maken.

Als de Raad of Commissie, die een vraagstuk te behandelen heeft, meent 't te kunnen kneden en vormen, spat en druipet de vormlooze massa tusschen de vingers en de vuist door en moet weer een andere methode gezocht worden om de materie te beheerschen. Meent men hiermede een eind op streek te zijn, dan herhaalt hetzelfde geval zich weer met luttel variatie.

De politiek wordt beheerscht door de koloniale vraagstukken, die zij zou willen beheerschen. De politiek raakt verward in de koloniale vraagstukken, die zij te ontwarren heeft. Zal 1920 uitkomst of oplossing brengen?

63 Wagons goede waar aan 't bederven te Marseille.

Onder de transportmoeilijkheden, die wij van hier en daar vermeld vinden, komt ook een bericht voor van 63 waggons met postpakketten voor Algerië en Tunis bestemd, die te Marseille in 't Joliette-station nog opgeladen lagen. Bovendien waren daar nog een 35.000 postpakketten in de lokalen opgestapeld, die sedert 1 December aangekomen en den 22en d.a.v. nog niet verzonden waren. Daar de inhoud, in verband met de Kerst- en Nieuwjaarsdagen, veelal aan bederf onderhevig is, kunnen de gevolgen der opeenhooping erg en ergerlijk worden, al zijn „de beste wenschen” meegegeven.

Uit 't Boerenland.

Het blijft ons een teleurstelling, dat Nederland zoo weinig belangstelling toont voor de hartelijke uitingen van broederschap in Zuid-Afrika. Toen kort geleden onze dagbladen het bericht gaven van de totstandkoming van de stoomvaartlijn, die, van Rotterdam uit, een geregeld dienst op Zuid-Afrika zou openen, en toen al weldra bleek, dat daarbij niet alleen commercieele, maar ook ethische motieven beoogd werden, las 't Nederlandsche publiek dit als een van de vele berichten van zijn dagelijksch nieuwsblad. Geheel anders in Zuid-Afrika, waar 't nieuws met meer dan groote belangstelling, door velen zelfs met geestdrift begroet is. Men voelde zich daar door die nieuwe en geregelde verbinding nader tot Nederland gebracht en juichte daar hartelijk om.

Wij vinden in een correspondentie in de N. R. Ct. van 30 December (Avondbl. D) opnieuw aanleiding onze landgenooten nog eens te wijzen op 't proces, dat zich in Zuid-Afrika aan 't voltrekken is. Wij zouden zoo gaarne meer wedergevoel in ons land opwekken ten opzichte van de 800.000 stamgenooten in 't nieuwe land der Oud-Hollandsche Boeren. Uit die correspondentie knippen wij hier een paar zinsneden.

„Kaapstad is ongetwijfeld een van de mooiste steden der wereld. De statige Tafelberg, de fraaie badplaat-

Academie des Danses

GERARD J. v. D. MARK
 Gediplomeerd Leeraar
 BEESTENMARKT 102 TELEF. H. 4871
 DENHAAG 152

Grootste Modernste eerste klas Inrichting in Nederland

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

Holleveranciers.

□ DROGERIEN □ □ CHEMICALIËN □ □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN. □
□ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

sen, de mooie pier en de prachtige omgeving — op al deze is de Afrikaander met recht trotsch. Tot vóór den wereldoorlog echter moest hij op al zijn lofuitingen volgen: „Dis net jammer dat die plek so Engelsch-gezind is.” Dat is nu alles veranderd. Kaapstad is lang niet meer zoo Engelsch-gezind als vroeger. Men kan overal in de winkels en openbare gebouwen met het Afrikaansch terecht. De tweetaligheid wordt thans veel strenger doorgevoerd. Doch vooral is Kaapstad op het oogblik minder Engelsch-gezind, doordat er thans duizenden Afrikaanders wonen. De meerderheid der artsen, die tegenwoordig de praktijk uitoefenen in Kaapstad, zijn Afrikaanders. En een Engelsche arts voorspelde zelfs, dat het binnen niet vele jaren met zijn Engelsche collega's „klaar-praat” zou zijn, daar de concurrentie van de Afrikaanders te sterk wordt.

„Reusachtig is de uitbreiding die De Burger ondergaan heeft Het blad, of liever, De Nationale Pers, heeft thans een kapitaal van 100.000 p.st. De aandeelhouders zijn duizenden uit het volk, zoodat deze zaak met recht een volksonderneming genoemd kan worden. De dagelijkse oplage van De Burger alleen is tegenwoordig meer dan 20.000. Die Huisgenoot, een maandblad dat sedert enkele jaren door de Nationale Pers uitgegeven wordt, heeft reeds 8000 intekeningen. Bedenkt men dat deze bladen door de groote afstanden niet veel in Transvaal gelezen worden, en dat de heele Hollandsch-Afrikaansche bevolking niet meer dan 800.000 telt, dan spreken deze cijfers boekdeelen voor den leeslust die er is in de Kaap-Provincie onder de Afrikaanders. De Nationale Pers geeft thans ook tal van boeken uit. De geringste oplage van een nieuw boek — en boeken komen nu bij tientallen — is 2000 exemplaren. Het is een verkwikking voor den Afrikaander om van zulken intensen vooruitgang te hooren. Het volk is wakker geschud en wat er ook moegebeuren, het lijdt geen twijfel dat de Hollandsche Afrikaander ook zijn stempel op dit reusachtig land gaat zetten.”

De Prins van Wales gaat naar Indië.

Pas terug van een reis door Canada en Noord-Amerika, waar hij vele sympathieën wist te winnen, maakt de Prins van Wales zich nu gereed voor een reis naar Britsch Indië. De koning heeft hiervan officieel mededeeling gedaan. Zoodat men weet, heeft de koning-keizer van Indië, met de tegenwoordige koningin, toen hij zelf nog kroonprins was, die reis ook gemaakt en herinnert hij nog gaarne aan de toen aangeknoopte banden. Het bericht wordt nu door de groote steden in Indië met geestdrift begroet. Dit wil niet zeggen, dat 't aller instemming heeft; 't spreekt van zelf, dat de partij, die zich als anti-gouvernementeel beschouwt, in die geestdrift niet deelt, maar allen, die overtuigd zijn 't welzijn van Indië te dienen, door langs den weg van geleidelijke evolutie tot emancipatie te komen, zien in de komst van den sympathieken Prins, van een der medestrijders van de tienduizenden Indiërs, die aan den oorlog deelnamen, een stap ter bevordering van die evolutie, zij verwachten er niets dan goeds van, als de toekomstige soevereïn zich door eigen aanschouwen komt overtuigen, dat Britsch-Indië rijp is om een groote mate van zelfbestuur te krijgen.

Japansche wrijving.

Japan blijkt nog steeds niet gemakkelijk mede te nemen voor de beslissingen, die de toonaangevende mogendheden pasklaar wenschen te maken. De te Londen bijeengekomen commissie betreffende 't bestuur der voormalige Duitsch-Oost-Afrikaansche kolonie had daarvoor 't type aanbevolen van het mandaat van den Volkenbond, overgebracht op een speciaal mandaathouder, wiens macht zoo ver gaat dat hij vrijwel geheel baas in de kolonie wordt. De Opperste Raad van de Vredesconferentie keurde dit goed. De Japansche delegatie, die tot de kleine minderheid behoorde, welke een meer beperkt mandaat aanbeval, heeft hare goedkeuring voorbehouden.

Bij den Oppersten Raad werd door Matsoei, namens Japan er tegen geprotesteerd, dat men de Australische wetten, welke immigratie van Japanners verbieden en een verbod van in- en uitvoer vaststellen, wil uitstrekken tot Nieuw-Guinea en den Bismarck-Archipel, die aan Australië zijn toegevoegd. Het dringt aan op vrije mededinging en gelijkheid van rechten.

Ook in betrekking tot de Siberische kwestie is Japan niet tevreden over 't beleid der bondgenooten, i.e. over Noord-Amerika. Japan waarschuwt, ik wil 't in Siberie desnoods wel alleen opnemen, waar weet dan wel, dat ik mij daar dan ook voor de toekomst blijvend een eerste plaats en eerste rol toedenk. Daar Amerika hierop blijkbaar liefst niet ingaat, wordt ook daar een vuurtje gestookt, dat de vredesverwachting reeds aan-

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten

Visch, Vleeschwaren 12
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

tast. Sjindehara, de Japansche gezant te Washington, heeft met minister Lansing meermalen geconfereerd over den steeds ernstiger wordenden toestand in Siberie, waar de aanvallen der Bolsjewiki tegen de Japanners steeds veelvuldiger worden. Willen de Amerikanen er niet verder oprukken en hun troepen versterken, dan zal Japan 't zijn plicht achten zijn tegenwoordige linie te handhaven, waartoe 't de noodige troepen zal zenden. De moordpartijen en de vermeestering van spoorweggedeelten, welke in afwachting hiervan mochten voorkomen, zullen voor de verantwoording der Ver. Staten komen.

Japan wensch in overeenstemming met Amerika te handelen, maar gaat Lansing hierop niet in, dan zal Japan er zich alleen weten te behelpen.

Droog Amerika.

Wij ontleenen 't volgende aan een correspondentie in de N. R. Ct. van Woensdag 24 Dec. (Avondbl. C.):

J.I. Zaterdag is in Canada de droogte geëindigd. D.w.z.: het drankverbod, dat als oorlogsmaatregel gold, is er afgelopen, en niet — zooals in de Ver. Staten wel — van kracht gebleven. Het gevolg van deze gebeurtenis doet zich vooral sterk gevoelen in de Ver. Staten. Want thans gaan er duizenden Amerikanen naar Canada, om daar het Kerstfeest te vieren op de ouderwetsche wijs. In New-Yorksche telegrammen aan de Engelsche bladen wordt van dien uittocht van dorstige Amerikanen naar Canada een ongetwijfeld gechargeerde, maar niet onvermakelijke beschrijving gegeven. Mag men die berichten gelooven, dan zou het aan sommige stations, waar de treinen naar Canada vertrekken, een formeel gedrang zijn van dergelijke Kerstmisgangers. De auto-stoeten op de groote wegen van de Unie naar Canada heeten overweldigend. Soms is het gedrang van dien aard, dat de heele optocht tijden moeten wachten, tot de weg weer vrij is.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

BUITENGEWONE ALGEMEENE VERGADERING op Zaterdag 10 Januari 1920, om 2 uur n.m. in het Hotel „Pays Bas”, Janskerkhof, te Utrecht.

Agenda:

- 1e. Notulen. (Zie K. W. 30 October 1919, no. 44).
- 2e. Instelling der Propaganda-commissie. (Zie K. W. 20 November 1919, no. 47).
- 3e. Voorstel tot wijziging der Statuten. (Zie K. W. 25 December 1919, No. 52).
- 4e. Mededeeling betreffende het contract met de uitgeefster van het Koloniaal Weekblad.
- 5e. Rondvraag.

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

N.B. Na afloop van de vergadering zal deelgenomen kunnen worden aan een gemeenschappelijke maaltijd in hetzelfde hotel à f 5.50 per persoon.

Men wordt verzocht voor de deelname van te voren tijdig te berichten aan de Secretaresse der afdeling Utrecht, mej. J. J. Lagers, Burgstraat 18, aldaar.

Aangeteekend wordt dat de vergadering toegankelijk is voor alle leden der vereniging „Oost en West” in en buiten Utrecht, en dat zij, tijdig daarvan berichtende, aan den gemeenschappelijke maaltijd kunnen deelnemen.

Centraal-Comité voor opleiding van Indische Jongelieden.

UITNOODIGING tot bijwoning van de Vergadering op Zaterdag 17 Januari 1920, om 2 uur nam. in de Leeszaal van het Gebouw van „Oost en West”, Heulstraat 17, den Haag.

Agenda:

- 1e. Notulen.
- 2e. Ingekomen brieven.
- 3e. Mededeelingen van den Heer J. G. Hietink.
- 4e. Wat verder ter sprake zal worden gebracht.

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Inrichting voor Complete Meubilering

N.V. „L. P. SMULDERS' MEUBELFABRIEK”
Tolbrugstraat 11 - BREDA - Tel. Interc. 235.

Behangerij, Stoffeerderij
..... Matrassen .....

N.V. Brood- en Beschuifabriek
„DE OUDE VETTE HEN”
DEN HAAG
bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschuif,
Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

FRANSCH - DUITSCH - ENGELSCH

Lager- en Middelbaar Onderwijs

verstrekt de

VEREENIGING VOOR CORR. ONDERWIJS

Goedgekeurd bij Kon. Besl. van 25-10-1912, No. 35.

Vraagt prosp. en proefn. Koninginneweg 177, A'DAM.

J. P. C. NICOLAI & ZON
HOF-KLEEDERMAKERS
Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146
's-GRAVENHAGE
Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

Heden is verschenen de 8ste veel
vermeerderde druk van

Moderne Kookkunst.

BEWERKT DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Cuisinier te 's-Gravenhage.

Prijs: ingenaaid . . . . . f 4.00
gebonden . . . . . - 5.00

VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken. 176
Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekbehoefden.
Spoedige levering van alle Studieboeken, Tijdschriften en
Modeplaten.

Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.

BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Weimarstraat 16a b.d. Suezkade
Telefoon 3213 DEN HAAG

COMPAGNON

In bloeiende, sedert lange jaren bestaande

Expeditiezaak

in mooie provinciestad kan administratief ontwikkeld Heer over 15 à 18 mille beschikkende, als Compagnon worden opgenomen.

Brieven No. 1010 „Positie” Adv.-Kantoor J. H. DE BUSSY, Amsterdam.

LENSVELT NICOLA

Den Haag Holland

Beschuit en Roggebrood voor export.

F^a G. J. Hilbrink

Heeren- en Dames-Kleermakers.
Bontwerkers.

's-Gravenhage

Daendelsstraat 8. Tel. N. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Mooie collectie Bontstellen
Seal Bisam Mantels

WEIJNE & STERNFELD

DANS-INSTITUUT.

Koningin Emmakade 133, Telefoon 3348
'S-GRAVENHAGE.

Prospectus op aanvraag gratis verkrijgbaar.

Olympia Theater

Prins Hendrikplein 3 Tel. H. 9521

Passage-Bioscope

Telefoon H. 3731

Elken Vrijdag nieuw
afwisselend programma

Olympia Theater door-
loopende voorstelling,
aanvang acht uur.

Plaatsbespreking kan
per telefoon geschieden.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”

AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG,
BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
SEMARANG en SOERABAIA.

Van de Redactie-Commissie:

Causerie met Lichtbeelden over „Hindoëisme en Hindoëkunst in den O.-I. Archipel”, door den heer W. J. Giel, voor de vereeniging „Kunst aan Allen”; op Donderdag 22 Januari om 8 uur in „Pulchri Studio”, welke lezing voor niet-leden dier vereeniging kan worden bijgewoond tegen betaling van f 0.50.

Plaatsbespreking voor niet-leden op den dag der lezing van 2—4 uur n.m.

Van de Afdeling Amsterdam:

ALGEMEENE VERGADERING op Vrijdag 16 Januari 1920, des avonds 8 uur in een der zalen van het American-Hotel.

Agenda:

1. Notulen der vorige Algemeene Vergadering.
2. Ingekomen stukken.
3. Het verslag der afdeling over 1919.
4. Het verslag van den Penningmeester.
5. Verkiezing van drie nieuwe Bestuursleden, die periodiek aftreden en herkiesbaar zijn, namelijk Mr. H. Smeenge, Mr. Dr. C. F. Schoch en M. P. Voûte.
6. Opmaken van een dubbeltal voor een lid van het Hoofdbestuur, wegens periodiek aftreden van den heer C. de Vries.
7. Verkiezing van een afgevaardigde en plaatsvervangend afgevaardigde voor de Algemeene Vergadering.
8. Besprekingen Filmavond te houden door Mevrouw Dour. W. C. Clifford Cocq van Breughel, uit Breda.
9. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

Namens het Bestuur:

De Secretaris.

Van het Informatie-bureau:

(Heulstraat 17, Den Haag).

Veeartsen bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst in Nederl.-Indië.

Tot benoeming van veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst in Nederlandsch-Indië kunnen eenige veeartsen, niet ouder dan 30 jaar, derwaarts worden uitgezonden, nadat zij zich eventueel voor den hun wachtenden werkkring hebben voorbereid.

Ter plaatsing in vasten dienst komen in aanmerking Nederlandsche onderdanen, die in het bezit zijn van het diploma van veearts van de voormalige Rijksveeartsenijsschool, dan wel van de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht of van een gelijkwaardig buitenlands diploma, terwijl zij moeten kunnen aantoonen voldoende praktische ervaring te bezitten.

De voor den Indischen dienst bestemde veeartsen kunnen worden verplicht vóór hun vertrek eene nadere opleiding te ontvangen in sommige vakken, welke met het oog op hun werkkring in Indië van belang moeten worden geacht. Daartoe kan hun worden opgedragen een leergang te volgen onder genot van eene toelage, waarvan het bedrag nader zal worden bepaald.

Zij die bestemd zijn bovengenoemden leergang te volgen, moeten zich bij notarieele akte verbinden tot terugbetaling van alle gelden, welke aan hen of te hunnen behoeve terzake worden voldaan, indien zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering) de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden dan wel binnen 5 jaren na hunne aankomst in Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

Zij die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij verzoekschrift (dat gericht moet zijn aan de 9e Afdeling, Personeele Zaken, burgerlijke dienst) te wenden tot het Departement van Koloniën.

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN

Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-KONG, SOERABAIA, KOBÉ en SAN FRANCISCO.
Geregelde stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN

(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Bij hunne verzoekschriften moeten de gegadigden overleggen:

- a. hun diploma en zoo mogelijk getuigschriften;
- b. eene beschrijving van hunne opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moet worden vermeld waar en wanneer de gegadigde geboren is, of hij al dan niet gehuwd is en e.q. het aantal zijner kinderen

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van de lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Aan de betrekking is verbonden eene aanvangsbezoldiging van f 275 's maands met drie tweejaarlijksche en vier driejaarlijksche verhoogingen van f 75 's maands, tot een maximum van f 800 's maands.

De aanvangsbezoldiging wordt naar gelang van de praktijk vastgesteld.

Aan de uitzending naar Nederlandsch-Indië is verbonden:

1°. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting van f 1250. Bedraagt de aanvangsbezoldiging f 350 's maands of meer, dan wordt eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten van f 1500 genoten;

2°. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping naar Indië, van f 150, f 200 of f 250 's maands, al naar gelang de aanvangsbezoldiging f 275, f 350 of f 425 en meer per maand bedraagt;

3°. overtocht voor landsrekening als reiziger der eerste klasse e.q. ook voor het wettig gezin;

4°. voor gehuwden uitkeering van het bedrag van eene maand aanvangsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijksbijdrage aan het weduwen- en wezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

5°. eene extra gratificatie van ten hoogste f 4000;

6°. een bedrag van f 300 voor de aanschaffing van een goed bacteriënmicroscop met immersie-systeem en een Abbe's verlichtingsapparaat.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal plaats hebben gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het weduwen- en wezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen ten behoeve van laatstgenoemd fonds door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging en wel in eens of met bijberekening van rente van 5 ten honderd 's jaars in 36 gelijke maandelijksche termijnen.

Bij huwelijk een maand bezoldiging, te voldoen op de wijze als zooeven aangegeven. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden eenmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage ahangende van de leeftijden van man en vrouw.

Zij die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal worden gesteld, zijn verplicht de deswege aan hen of te hunnen behoeve dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden terzake van overtocht en van tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, zoodat alle andere aan hen in verband met hunne terbeschikkingstelling van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's lands kas terug te storten, indien zij niet binnen den hun aan te wijzen tijd naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen vijf jaren na hunne aankomst daar te lande uit 's lands dienst worden ontslagen.

(Nederlandse Staatscourant van 29 December 1919, no. 271).

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”

Directie: Prins Hendrikade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië

Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM—ROTTERDAM.

J. P. FLECK - Utrecht
Lijnmarkt 19 - Intercomm. Telefoon 1078

COMPLETE WONINGRICHTINGEN
Behangerij ..... Stoffeerdrijf
... Matrassen en Beddenfabriek ... 306

ALLE SOORTEN DEKENS MOTZUIVERING

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw, Bijkantoor: DEN HELDER,
Piet Heinplein, Tel. ¹⁵⁸⁷₁₅₈₈ Hoofdgracht 37, Tel. 83.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01 $\frac{1}{2}$;
- b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
- c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
- No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
- No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.3 frankeerkosten.
- No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht).
- No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht).
- No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
- No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
- No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk).
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 $\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
- No. XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admmissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Bujs Ballotstraat 15.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Stafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
J. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jans-str. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens-Assist.-Res., van Imhoffstr. 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
- LEDEN**, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”,
Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
2de Schuijstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON

Wijnhandelaren

Filiaal:	Hoofdkantoor:	Filiaal:	Filiaal:
's-Gravenhage	Amsterdam	Arnhem	Gorinchem
Heemskerckstr. la	Binnenkant 25 N. Plein 15	O. Vischmarkt	
Tel. H. 3493.	Interc. Tel. 389.	Tel. 280.	Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

VLEUGELS, PIANO'S KUNSTSPELPIANO'S ORGELS

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG

BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

Leverancier van H. M. de Koningin. 48

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902. 30

BOSCHSTRAAT 1. 109

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS
Heulstraat 13 ..... Telefoon 2005
Noordeinde 17a ... Telefoon 6537 199

... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes ...
Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs
Steeds ruime sortering, prima coupe en kwaliteiten.

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL
Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Romenië; eertijds van H. M. Koningin Sophia.
OPGERICHT 2 AUG. 1853. 115

Firma H. RAHR, Utrecht
ACHTER ST. PIETER 4 - TELEFOON 443
OPGERICHT 1835. 201

GEBR. DIEBEN (Fa C. J. DIEBEN)
Stoomwasscherij „Het Bonte Paard”.
Witte Singel 86 LEIDEN Interc. Tel. 1206

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANDEN.

Piano- en Muziekhandel.

Eerste Electriche Bleek-Installatie.
De wasschen worden in Den Haag afgehaald en bezorgd. 206

Oudste en Soliedste Adres

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

- Manufacturen
- Witte Goederen
- Karpetten
- Loopers
- Ledikanten
- Bedden
- Dekens
- Matrassen
- Vitrages
- Gordijnen

Groote sortering
Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Van 7 tot 17 Januari 1920

Groote Jaarlijksche Opruiming

De Magazijnen zijn geopend van 9 tot 5 uur.

Modemagazijnen

van Bommel

Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106

Opruiming

Voor Dames CONFECTIE
ALLEEN Prins Hendrikstraat

F. A. C. F. VAN DER DOES
LANGE HOUTSTRAAT 9
DEN HAAG
BRED A - MAASTRICHT
Vraagt catalogus

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook schriftelijk in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van vierhonderd en vijftig geslaagden worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD.

Oranjeplein 102 - Den Haag
.. Telefoon 6225 ..

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdstekantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag 5

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg. 95

5 pCt. Pandbrieven tegen beurskoers.
Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.